

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VII. — Štev. 45.

Murska Sobota, 27. oktobra 1955.

Cena din 10.—

S seje Okrajnega odbora SZDL

Regionalni načrt naj da čimprej otipljive izsledke

Obširno poročilo o delu posameznih komisij, ki pripravljajo regionalni načrt Pomurja, ki je obenem med prvimi te vrste v državi, je na seji podal član predsedstva Okr. odb. SZDL, tov. Rogl. Gospodarski, socialni in kulturni razvoj severnega dela Slovenije bo dobil s tem načrtom smernice za nadaljnji razvoj. Nagajiva Mura, Ledava, Sčavica in vsi ostali večji potoki, ki nam delajo iz leta v leto veliko gospodarsko škodo, bodo dobili strogo določene struge. Z izsuševanjem tal bomo v znatni meri ustavili izseljevanje Prekmurcev. V regionalnem načrtu je predvidena tudi obnova vinogradov in sadovnjakov, posebno tam, kjer je razširjen kapar. Prek združitev okrajev M. Sobota in Ljutomer je znašal narodni dohodek v soboškem okraju 27.000 din letno, po združitvi obeh okrajev pa znaša 32.000 din, kar je še vedno

V soboto, dne 22. oktobra je bila v Murski Soboti seja Okrajnega odbora SZDL. Vodil jo je tov. Miloš Ledinek, predsednik SZDL. Seji sta prisostvovala tudi ljudska poslanca dr. Marijan Ahčin in dr. Jože Rus, razpravljali pa so o delu posameznih komisij, ki pripravljajo regionalni načrt za Pomurje.

zelo malo. Naši kmetovalci uporabljajo umetna gnojila pogostokrat tako, da zemljišče škodujejo. V Prekmurju so še tudi kulturno zaostali kraji.

Vse to je nakazovalo potrebo po širšem načrtu, ki bi zajel vso družbeno dejavnost Pomurja in razsvetlil prirodne pogoje za nadaljnji razvoj — je dejal tov. Rogl. V nadaljevanju poročila pa je podal pregled dela posameznih komisij in predračun stroškov za letošnje leto. Letos je bilo predvidenih 8 milijonov din stroškov, vendar vsa sredstva ne bodo izkoriščena, ker ni moč dobiti potrebnih instrumentov in narediti letalskih fotografskih posnetkov.

V živahni razpravi po poročilu o delu komisij, ki pripravljajo načrt, so prisotni ugotovili, da so nekatere komisije premalo delavne. Taka je n. pr. komisija za gospodarstvo, ki mora proučiti mnogo gradiva. Razen tega je sistem dela komisije za gospodarstvo nepravilen, ker se komisija spušča v podrobno problematiko posameznih podjetij, kar ni smoter dela komisije. Tov. Ledinek je v razpravi poudaril, da moramo stremeti za tem, da bo dal regionalni načrt v čim krajšem času izsledke za gospodarski razvoj Pomurja. Ne smemo dopuščati, da bi znanstveniki poskušali ustvariti z regionalnim načrtom splošno sliko Pomurja v okviru celotne Slovenije. Take težnje posameznih strokovnjakov in komisij je treba že ob začetku pravilno usmeriti.

Na seji so razpravljali tudi o nujnih gospodarskih ukrepih v nekaterih podjetjih. O kanalizaciji v Tovarni mesnih izdelkov v M. Soboti, o razširitvi obratnih prostorov v Panoniji in o gradnji nove splošne bolnišnice s 500 posteljami.

Nadalje so razpravljali o izpolnitvi odbora za izdelavo regionalnega načrta z zastopniki SZDL.

Gradimo dalje na tem, kar smo že do sedaj ustvarili

Pred uveljavitvijo novih in koristnih ukrepov v našem gospodarstvu

Naš gospodarski razvoj terja nove smernice, kljub določeni razvojni poti. Močna podražitev predmetov široke potrošnje in nestabilnost trga sta pokazala na nekaj slabosti, ki so se pričele uveljavljati v našem gospodarstvu.

Ključni objekti, ki so potrebni za nemoten razvoj industrije, so o glavnem dograjeni. Astronomske številke in računi bi dobili, če bi hoteli prikazati s številkami vsa sredstva, ki so bila vložena v dograditev elektrarn, tovarn itd. Pričete investicije so terjale več sredstev, kot jih je istočasno ustvarjalo naše gospodarstvo. Neuravnovesnost, ki so

jo ustvarjale v glavnem potrebe investicij, se je čedalje bolj odražala tudi v proizvodnji potrošnih dobrin. Pojavile pa so se tudi težnje, da bi gospodarske organizacije razpolagale s sredstvi, ki so jih še samo predvidevale, ne pa ustvarile. Taka gospodarska politika je povzročila veliko poprašenjanje na trgu. Splošno gospodarsko stanje ni bilo nikakor v skladu s takimi nepravilnimi težnjami. Bolj pravilno bi bilo, če bi raslo poprašenjanje na trgu izproredno s sredstvi, ki so že zagotovljena in ki so v tesni povezavi s kupno močjo potrošnika, saj je potrošnik važna postavka pri ustvarjanju sredstev, ker na nešteto načinov posega v proces proizvodnje in s tem v ustvarjanje sredstev.

KUPNA MOČ POTROŠNIKA NAJ BO MERILO ZA POLITIKO CEN

Na ta nenaravni prepad med cenami in kupno močjo potrošnika so nazorno pokazale hranilne vloge, ki so se posebno v prvi polovici leta znatno zmanjšale. Zanimivo je, da so bila namenjena prosta sredstva v večini primerov za določen smoter — za nakup stanovanjske hiše, za gradnjo — sploh za izboljšanje žiljenjske ravni; nikakor pa ne za nakup blaga široke potrošnje, posebno pa ne za nakup živil. V zvezi z umetno ozbujevanjem, naraščajočim poprašenjanjem na trgu, ki je narekovalo podražitev potrošnih predmetov, je moral poseči potrošnik po svojih razpoložljivih sredstvih in jih porabiti za najnujnejše žiljenjske potrebe. Ob vsem tem so se razširjale še govorice o inflaciji in razrednotenju denarja.

PREKUPCEVALCI — NEPOTREBEN ČLEN MED PRIDELOVALCI IN POTROŠNIKI

Dogaja se, da cen ne navijamo samo z nepravilnim trošenjem sredstev in umetnim poprašenjanjem. Prepada med pridelovalci na eni strani in potrošniki na drugi strani ustvarjamo pri nas tudi s tem, da dopuščamo, pogostokrat po nepotrebnem, posredovanje prekupčevalcev, ki narekujejo prevelike razlike v odkupni ceni (n. pr. živine in mesa). Dopuščanje prekupčevalstva opliva na naše gospodarstvo tudi iz moralnega vidika. Zaradi velikih razlik v odkupni in prodajni ceni sta uslužbenec in delavec v očeh kmeta nepotrebna parazita, ki hoče lažje in dobro živeti, kmet pa je v očeh delavca in uslužbenca stiskač in spekulant. Tako nepravilno ozdušje ustvarjajo v veliki meri prekupčevalci, ki se osiljujejo kot nepotreben člen med pridelovalci in potrošniki. Z odstranjevanjem takih problemov, ki so značilni za naše poljedelsko-živilnorske kraje, lahko veliko pripomoremo k ustavitvi cen na trgu.

ZA PROIZVODNJO PREDMETOV ŠIROKE POTROŠNJE

Tako stanje je narekovalo nove smernice o gospodarstvu, ki jih je načelno orisal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Svetozar Vukmanović v razgovoru z urednikom gospodarske rubrike beogradske »Borbe«. Te smernice predvidevajo večjo proizvodnjo potrošnih dobrin, razširitev industrije, ki daje na trg osnovne žiljenjske predmete. Da bi omogočili hitrejšo proizvodnjo potrošnega blaga, je potrebno, da podjetja ne bodo več vezana s svojimi dobičkom na kritje proračunskih potreb okraja. Dosedanja praksa v tej smeri je oplivala v marsičem negativno na proizvodnjo.

Drugi osrednji motiv novih gospodarskih prijemov je v tem, kam osredotočiti investicije, da se bodo sredstva hitro obračala in dala trgu blago v najkrajšem času. Pri tem bi bila potrebna pri nas podrobna gospodarska analiza Pomurja, predvsem z osnovnega vidika: katere lokalne investicije bi bile najbolj dohodne.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OD TEDNA DO TEDNA

Dosledna jugoslovanska politika miroljubnega sožitja je te dni dobila novo, visoko mednarodno priznanje. Generalna skupščina Združenih narodov je sprejela našo državo za članico Gospodarsko-socialnega sveta in ji s tem odprla pot v ono najvišje mednarodno telo, ki po napotkih OZN vodi in ureja mednarodna gospodarska vprašanja ter skuša po posebnih agencijah rešiti svet strahot siromastov, zaostalosti in epidemij.

Načela o enakopravnosti ras in narodnosti si marsikje po svetu sila počasi utirajo pot. Zato je vloga onih držav o omenjenem svetu, ki se zavzemajo za boljše žiljenjske pogoje zaostalih dežel in njih narodov, toliko večja in hvalevrednejša. Ni dvoma, da bo naša delegacija prinesla novega duha vanj in odigrala pomembno vlogo. Spominimo se, da je prav Jugoslavija ena izmed tistih držav, ki se odločno bore za ustanovitev mednarodne banke za financiranje slabo razvitih predelov sveta v okviru Združenih narodov in ob prostovoljni podpori razvitejših držav!

Vendar to še ni vse. Naša država se je tik pred glasovanjem o novih nestalnih članih Varnostnega sveta pojavila na listi kandidatov, četudi se ni zavzemala za to mesto. Toda obseščeni diplomatski krogi so kaj kmalu pojasnili ta, na prvi pogled nepričakovan dogodek. V okviru blokovskih trendov, ki, žal, še vedno gospodarijo med večino delegacij pri Združenih narodih, pomeni resnično neodvisna nova Jugoslavija za Evropo in delno tudi Azijo silo, ki lahko z uspehom odigra posredniško vlogo. V tem smislu je Jugoslavija tudi sprejela ponujeno ji kandidaturu. Ker tega problema še niso mogli rešiti (niti Filipini kot prvi kandidat, niti naša država nista dobila potrebne dvotretjinske večine glasov), so glasovanje o še enem nestalnem članu preložili na pozneje. Do tedaj pa se bodo skušale sile, ki podtalno usmerjajo mnenje mnogih delegacij, nekako sporazumeti.

Mednarodni položaj zadnjih dni kaže precejšnjo razgibanost. Svetovna javnost je posebno pritegnil nedeljski referendum v Posarju. Tamkajšnje prebivalstvo je namreč odgovorilo na vprašanje, ali naj postane ta, po prebivalstvu povsem nemška pokrajina, mednarodno področje v okviru zahodnoevropske zveze, ali ne. Večina (62,7 odstotkov) je odločno odgovorila: »Ne.« Tako so padli v vodo francoski in z njimi tudi načrti tako imenovane »male Evrope« o ozemlju, ki bi brez francoske ali nemške suverenosti pomenilo nekakšen most sprave med obema državama, hkrati pa nudilo primer, kako lahko doseže nacionalno ozemlje preraste v nadnacionalno. Posarje naj bi v imenu zahodnoevropske skupnosti vodil posebni ko-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na pot

Foto Kotoša

Ob mednarodnem dnevu varčevanja

Z denarnim varčevanjem krepimo naše gospodarstvo

31. oktober je mednarodni dan varčevanja. Vsi napredni narodi posvečajo tokrat posebno pozornost denarnemu varčevanju. Tudi mi se zavedamo, kako važno je varčevanje za naše socialistično gospodarstvo.

V letih pred vojno je bilo denarno varčevanje zelo razvito pri naših podeželskih ljudeh. V predvojnih bankah in hranilnicah so imeli kmetje naloženega precej denarja. Zaradi večkratnega zamenjavanja denarja med vojno se je zmanjšalo število hranilnih vlog. To je vzbudilo pri prebivalstvu nezaujanje do denarnih zavodov in varčevanja. Dandanes ni za to nobenega razloga. Naši denarni zavodi niso v rokah kapitalistov, ki pred vojno pogosto niso imeli dovolj jamstva za vloge, vloženi denar pa služil za gradnjo novih tovarn in drugih gospodarsko važnih objektov in s tem mnogo prispeval za življenjski standard delavca in kmeta.

Razen bank in hranilnic so važne pri zbiranju prostih denarnih sredstev prebivalstva tudi kmetijske zadrage. Naloga hranilno-kreditnih odsekov je, da zbirajo hranilne vloge od svojih članov. Neposredno korist od tega imajo zadržniki v tem, da lahko dobijo od svoje zadrage posojilo. Posebno sedaj v jeseni, ko so vnovčeli kmetovalci večino svojih pridelkov, je potrebno ljudem pravilno prikazati pomen denarnega varčevanja. Če leži denar v skrinjah, je odtegnjen iz obtoka, kar slabo vpliva na naše gospodarstvo.

Pri zbiranju denarja v obliki hranilnih vlog naj bi našli hranilno-kreditni odsek vsebino svojega delovanja. Uspehi je odvisen od nekaterih važnih okoliščin. Kmetovalci so morali trdo delati vse leto, zato je razumljivo, da poprej dobro premislijo, komu bodo zaupali prihranjeni denar. Hranilno-kreditnemu odseku ga bodo zaupali samo tedaj, če so prepričani, da jim bo kmetijska zadruga lahko jamčila za vloženi denar.

Nekatere naše zadrage imajo že utrjene hranilno-kreditne odseke. Kmetijske zadrage v Beltincih, na Cankovi, pri Gradu, v Turnišču, Zenkoveh, Puconcih, Murskih Crncih, Berkoveh in drugod so zbrale že precejšen znesek hranilnih vlog.

V začetku letošnjega leta je bila ustanovljena v M. Soboti Zadržna hranilnica in posojilnica, ki povezuje vse hranilno-kreditne odseke kmetijskih zadrug Pomurja, jim daje smernice za delo in nadzoruje njihovo tehnično poslovanje. Iz nekaterih močnejših hranilno-kreditnih odsekov bodo v kratkem ustanovili

hranilnice kmetijskih zadrug. Te hranilnice bodo imele svoje odbore, ki bodo skrbeli za poslovanje hranilnice in organizirali s pomočjo množičnih organizacij denarno varčevanje na podeželju. Take hranilnice bodo ustanovili v Beltincih, pri Gradu, na Cankovi, v Lendavi in Gor. Radgoni.

Ob mednarodnem dnevu varčevanja mora biti glavna naloga upravnih odborov kmetijskih zadrug, da bodo svojim članom pravilno pojasnjevali pomen in korist varčevanja.

S. K.

Kaj smemo sejati v obmejnem pasu

Zvezni Državni sekretariat za notranje zadeve je izdal Odredbo o setvi kultur v ožjem državnem obmejnem pasu (objavljena je tudi v Uradnem listu FLRJ št. 46/55 z dne 19. X. 1955). Omenjena odredba je začela veljati z dnevom objave in bistveno spreminja dosedanje odredbo o setvi kultur v obmejnem pasu; predvsem v določilih, kaj smemo kmetovalci sejati na tem območju.

Odredba določa: posebej setev kultur v območjih, ki ležijo v nadmorski višini nad 800 m, in posebej v predelih, ki ležijo v nadmorski višini pod 800 metrov. Slednji predeli pridejo v poštev za naš okraj in zaradi tega se bomo omejili le na določila, ki veljajo za to območje.

V obmejnih predelih, ki ležijo v nadmorski višini pod 800 metrov, je prepovedano sejati kakršnekoli kmetijske kulture v ožjem — 5 metre širokem pasu ob sami meji. Na tem območju pa smejo lastniki zemljišč kositi travo. Takoj, ko jo pokosijo, jo morajo odpeljati. V 50 m širokem pasu ob državni meji pa je dovoljeno sejati vse kmetijske kulture, razen koroze, sončnice in hmelja. Izven tega 50-metrskega pasu ni več nobene omejitve za setev katerikoli kmetijskih kultur.

Ob mejnih rekah, kot je n. pr. Mura, je dovoljena v 20-metrskem pasu, računajoč od rečnega brega, setev nizkih kmetijskih kultur, vseh vrst belih žit, izven tega pasu pa setev vseh kmetijskih kultur.

S to odredbo je tudi določeno, da morajo lastniki posestev na zahtevo pristojnega poveljstva obmejne enote pustiti na zasejanih površinah 1 m široko stezo za obmejno patruljo in sicer v okviru 100 m širokega obmejnega pasu.

Kdor bo kršil določila te odredbe, bo kaznovan z denarno kaznijo do 5.000 din.

Lokalni organi za notranje zadeve pa bodo s posebno odredbo določili čas, kdaj je dovoljeno delati v obmejnem pasu.

V. S.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 28. okt. do 6. novembra:

V zadnjih dneh oktobra 1 do 2 dni s padavinami. V prvih dneh novembra 2 do 3 dni suho, oziroma lepo vreme. Nekako od 4. do 5. novembra dalje močno deževje, ki bo kasneje verjetno prešlo v sneg.

Delovni kolektiv gradb. podjetja »SOGRAD« v Murski Soboti

OB 5. OBLETNICI DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Pred dnevi so člani delovnega kolektiva »Sograd« v M. Soboti proslavili 5. obletnico delavskega samoupravljanja.

Delovni kolektiv, ki se je v preteklih letih boril s številnimi težavami, se danes uvršča med najboljše gradbena podjetja v Pomurju. Skupno reševanje problemov med delavskim svetom in upravo se je potem, ko so bile v minulem letu izvršene nekatere spremembe v upravi podjetja, v marsičem spremenilo. Uspešnost uveljavljanja Delavskega samoupravljanja se odraža tudi v pravočasnem reševanju tekočih problemov v podjetju. Sestava tarnega pravilnika, pravilnik o uvedbi delovnih norm in prevzemu novih delovnih gradbišč je dala orranom delavskega samoupravljanja v podjetju veliko dela. Kljub začetnim težavam pri uvajanju norm pa so dosegli že zadovoljive uspehe, saj dela po njih že preko 90% delavcev. Podjetje je imelo v začetku leta 514, danes pa zaposluje 285 delavcev. Plačilo po učinku je znatno dvignilo produktivnost dela v podjetju, kar je razvidno iz povprečnega prekoračevanja norm v letošnjem letu, ki znaša 112%. Tudi bruto produkt družbenega plana za I. polletje je bil presežen za 20%.

Proizvodni sektor je v zadnjih petih letih močno napredoval. Pred prevzemom upravljanja podjetja po kolektivni je podjetje izvrševalo le dela visokih gradenj, danes pa je svojo gradbeno operativno razširilo in izvaja gradnje vseh vrst objektov, tudi industrijske in nizke gradnje.

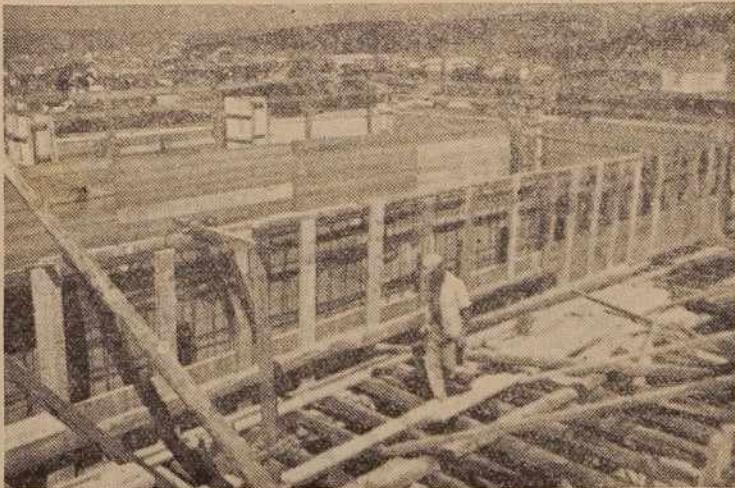
Da bi se podjetje razvilo in bilo kos izvršiti tudi večja dela, je bilo potrebno izpopolniti gradbeno mehanizacijo. Organi samoupravljanja v podjetju so odločili, da se vsa sredstva za prosto razpolaganje uporabijo za nakup nove mehanizacije. S temi sredstvi je podjetje pridobilo dva nova večja betonska mešalca, troje motornih stavnih dvigal, prevozno cirkularno za potrebe tesarjev, tritonski tovorni avtomobil in veliko motorno črpalko za potrebe večjih gradenj v vodi. Razen tega so nabavili še več drugih manjših

strojev, ki služijo za lažje delo in izboljšavo kvalitete. Tako v podjetju še pred dvema leti niso imeli vibratorjev za beton, s pomočjo katerih izboljšujejo njegovo trdnost. Tudi v bodoče bodo posvetili vso skrb, da bo delo še lažje in hitreje.

Podjetje dela v letošnjem letu na 12 glavnih gradbiščih, vrednost opravljenih del pa bo nad 150 milijonov dinarjev. Dela na večini teh objektov so že v zaključni fazi. Tako nastaja problem zaposlitve delovne sile skozi »mrtvo« gradbeno se-

zono. Delovni kolektiv Sograda je mnenja, da bodo morali upravni organi urediti tudi razmere privatnih gradbenih mojstrov, ki danes v polni meri kršijo našo zakonodajo in si ustvarjajo neupravičene dobičke.

Sprejeli so sklep, da bodo vsako leto svečano proslavili obletnico Delavskega samoupravljanja in skrbeli za njegovo nadaljnje razvijanje. Proslave so se udeležili zvezni poslanec Vanek Siftar, sekretar ZKS Miloš Ledinek in predsednik OLO Franc Rogl.

Novi bloki, nove tovarne — ponosno delo naših gradbenicev

Pred šolskimi odbori v radgonskem okolišu

niso samo materialni, marveč tudi vzgojni in učni problemi

Pretekli teden se je predsednik Sveta za šolstvo ObLO Gor. Radgona posvetoval s predsedniki šolskih odborov in svetov pri vrtcih. Konferenca je bila sklicana zato, da bi navzoči ocenili svoje dosedanje delovanje in se bolj natančno seznanili z nalogami in problemi šolskih odborov. Navzočih je bilo 15 zastopnikov.

Iz poročil predsednikov se je dalo razbrati, da so šolski odbori dobro seznanjeni s svojimi nalogami. Tudi njihovo delovanje je zadovoljivo, čeprav se še ponekod — kar je tudi razumljivo — pojavljajo začetne težave in pomanjkljivosti.

Med najbolj delavne organe družbenega upravljanja v šolstvu lahko prištevamo šolski odbor v Gor. Radgoni ter sveta pri otroških vrtcih v Radencih in na Jančevem vrhu. V kratkem časovnem razdobju so imeli po sedem ali osem sej.

Radgonski odbor ima tri odseke: poučno-vzgojnega, socialno-skrbstenega in materialno-skrbstenega. Najbolj uspešno je deloval poučno-vzgojni odsek, ki je zasledoval uspehe in razčlenjeval vzroke, ki so vplivali na njih — bodisi v pozitivnem ali negativnem pogledu. Člani odbora so se udeleževali roditeljskih sestankov in sprejemali pritožbe staršev, ki so bile večkrat tudi neutemeljene. Razpravljali so tudi o šolskih prostorih in učiteljskem kadru.

Svet pri otroškem vrtcu na Jančevem vrhu je na svojih sejah razpravljalo o vzgojnih, učnih in gospodarskih problemih. Zavzel se je za popravilo poslopja. Odboru se je na posled posrečilo, da je sedaj notranjost stavbe docela urejena. Rešili so tudi problem prehrane otrok. Vrtec obiskuje 40 malčkov. Zelo delaven je tudi svet pri otroškem vrtcu v Radencih. Prikupni zunanji in notranji prostori vrtca so njegova zasluga. Člani sveta so nabavljali tudi igrače, preskrbeli za kurivo, pomagali pri urejanju igrišča itd.

Najmanj pa imata za pokazati šolska odbora pri osnovni šoli in gimnaziji v Apačah. To še posebej velja za nedelavnega predsednika sveta pri osnovni šoli. Šolski svet pri gimnaziji pa se je dosedaj le dvakrat sešel.

Šolski odbori so se dosedaj ukvarjali večinoma s materialnimi problemi. V splošnem so ugotavljali, da dosedanja finančna sredstva ne zadostujejo za kritje potreb. V prihodnosti bo treba tako oskrbovati šole z denarnimi sredstvi, da to ne bo oviralo izvajanja rednih in najnujnejših popravil ter nabav inventarja in pripomočkov za učne ustanove.

Če bodo šolski odbori v bodoče še bolj uspešno delovali, se bodo morali bolj povezovati z učitelji in profesorji. Temeljito bodo morali tu-

Pred uveljavljanjem novih in koristnih ukrepov v našem gospodarstvu

Prirodni pogoji obetajo Pomurju ugodne gospodarske perspektive

V Pomurju se je že pred prvo svetovno vojno začelo uveljavljati opekarništvo. Danes je v Pomurju opekarskih obratov, ki vsekakor imajo precejšen delež pri ustvarjanju narodnega dohodka v okraju. Nikakor ne bi bilo napak, če bi osredotočili več pozornosti obnovi in razširitvi opekarskih obratov. Znano je, da je v pečni naših opekarn delo oteženo zaradi izrabljenih strojev. Dobra glina je za to industrijsko panogo neizčrpno bogastvo. Vsekakor bi bile investicije v opekarnstvo bolj umestne kakor v gradbeništvo, posebno zato, ker nimajo gradbena podjetja nobenih velikih možnosti za obstoj in razvoj v Pomurju. Pretežno poljedelsko-živilno-rejska sestava Pomurja trenutno ne sili k večji gradbeni dejavnosti.

DOMAČA OBRT LAHKO POSTANE VAZEN GOSPODARSKI ČINITELJ

Zanimivo primer je naša mlada pletarska obrt, ki že izdeluje, čeprav se pod skromnimi pogoji, predmete, ki bi se lahko uveljavili na mednarodnem trgu. To dejavnost bi bilo treba razširiti. Ne bi bile potrebne velike investicije, ker so že naravni pogoji za gojitev orbijs v Prekmurju, posebno ob Muri, izredno dobri. Zakaj ne bi rajši izvažali pletarskih izdelkov, ki jih v tujini zelo cenijo, za domače potrebe pa porabili n. pr. živila, ki jih sedaj izvažamo. S takim načinom gospodarjenja bi lahko v kratkem času precej prispevali k ustalosti trga.

V Prekmurju je nekaj krajev, v katerih se ljudje pečajo predosem s sodarstvom. To so privatni obrtniki, ki pošiljajo svoje izdelke po Slobe-

niji in tudi v druge republike. Na tej osnovi bi se lahko razvila prekmurska sodarska obrt. Treba pa ji je dati pravilne gospodarske smernice in ji pomagati, da se bo lahko še bolj uveljavila in razvila.

Z geološkimi meritvami v zadnjih letih je bilo ugotovljeno, da hrani Pomurje v svojem osrčju neizčrpne vires nafte, zemeljskega plina in mineralne vode. Dobri prirodni pogoji odpirajo Pomurju lepe gospodarske perspektive. Začetek je že storjen. Proizvodnja nafte v Lendavi in Slatinski podjetje v Radencih si prizadevata, da bi razširila svojo dejavnost. Zemeljski plin je tudi energetska osnova za lokalno industrijo in neposredna ugodnost za potrošnika. Slatinsko podjetje, ki nikoli ne more zadostiti potrebam notranjega in zunanjega trga, bi dobilo z razširitvijo in modernizacijo obratov tudi večji turistični pomen.

J. Makovec

TUDI V VODSTVU INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SO POTREBNI RAZGLEDANI LJUDJE

Pred kratkim so se sestali v M. Soboti delegati okrajnih odborov ZVVI M. Soboti in Ljutomer. Na sestanku je bil tudi tov. Jože Gričar, sekretar SZDL za okraj M. Soboti. Izvolili so nov okrajni odbor ZVVI.

Pomenili so se tudi o delu in uspehih organizacije v prejšnjih letih. Sklenili so, da morajo delovati v vodstvih posameznih organizacij razgledani ljudje, ki bodo kos vsem nalogam. Nadalje so se pomenili o bodočem poslanstvu organizacije in osnovanju novih odborov organizacije pri občinah: dosedanj odbori bodo namreč delovali samo do občnih zborov, ki bodo letos. Ugotovili so, da je bilo v letošnjih počitnicah precej otrok — partizanskih sirot — v raznih kolonijah, ali pa so preživeli počitnice ob Jadranu. RF

OPOZORILO

Prebivalstvo Pomurja opozarjamo, naj ne izročajo muzealij (starin) nikomur, ki se ne more izkazati s potrdilom našega zavoda. Ugotovili smo namreč, da so se pojavili na našem območju zbiralci od drugod.

Muzej Murska Soboti

Z občnega zbora Društva učiteljev v Lendavi

V vaseh bodo morali učiteljstvo bolj upoštevati

Zadnjo soboto je imelo Društvo učiteljev v Lendavi redni letni občni zbor, ki je bil obenem ustanovni, kajti tovarši iz črensovkega sektorja so se priključili novemu društvu v Beltincih.

Predsednik društva, Rudi Bitenc, je v uvodoma opozoril na kratko, a uspešno poslanstvo društva v zadnjem letu. Obširnejše poročilo je podal tajnik, tov. Drago Lugarič. Društvo je v zadnjem letu imelo 116 članov, po novi razdelitvi pa 84. Vsi učitelji so vključeni v društvo. Deset sektorskih konferenc potrjuje, da so člani društva uspešno delali, najagilnejši pa so bili tudi letos v črensovskem sektorju. Materialno stanje se ni mnogo spremenilo. Iz okrajnega proračuna so pridobili z adaptacijo tri učilnice v Črensovcih in tri v Dobrovniku. Zelo pereč problem v zvezi s šolskimi zgradbami

pa je v Turnišču in Lendavi. Kljub temu, da je na šolah manjkalo 25 učiteljev, je bil v zadnjem letu dosežen lep uspeh. Na osnovnih šolah je izdelalo 85%, na nižjih gimnazijah pa 80% učencev, kar je v primerjavi s predlanskim vsekakor velik napredek.

Vzorni nastopi so v marsičem prispevali k izboljšanju pouka in obenem pomenili strokovno izpopolnjevanje mladih tovaršev. Pogrešali pa so predavatelje, ki so jih večkrat povabili iz Maribora in Ljubljane. Tudi izven šole so ugotovili vsestransko aktivnost in sodelovanje prosvetnih delavcev. Letos so bili tudi aktivni v Dobrovniku in Turnišču, kar se je odrazilo na kulturnih prireditvah. Učiteljstvo je agilno tudi v šolskih odborih. Ob koncu so izvolili nov odbor in določili dva nova sektorja: v Lendavi in Polani.

KULTURNI PROBLEMI

Je potrebno gledališče v Murski Soboti?

O tem in še o nekaterih soboških kulturnih pasivah piše Franc Zadravec

Ljudje, ki budno in prizadeto spremljajo razvoj kulturne dejavnosti v Soboti, morejo z zadovoljstvom ugotavljati, da kultura v pomurskem središču živi, ali bolje — hoče živeti. Soboti ima vedno več subjektivnih sil, katerih dejavnost je v glavnem osredotočena na kulturo. Takšna delovna usmerjenost poedincev je eden bistvenih pogojev za razvoj kulture. V zadnjem času smo pričali zanimivega razvojnega procesa v soboškem kulturnem življenju: posamezne kulturotvorne skupine in skupinice so začutile, da so v svojem organizacijskem okviru utesnjene, da ne morejo polno in bujno začeti živeti; zato se z odločno voljo zraščajo v večjo kulturnoorganizacijsko enoto — v društvo »Svoboda«.

Razveseljivo je tudi, da sta Pokrajinski muzej in Studijska knjižnica v Soboti sprejeta pri tukajšnjih oblastnih krogih kot taki ustanovi, brez katerih si v našem času skoraj ni mogoče zamisliti kraja, ki bi naj bil kulturno središče večje pokrajine v naši državi. Oba okrajna zbora sta se zavedela, da omenjeni ustanovi v kulturnem in nacionalnem pogledu ne bosta brez pomena za Pomurje. Proračunska odločitev obeh zborov je bila brez dvoma zgodovinsko dejanje: Pomurje je dvignila v krog tistih slovenskih okrajev, ki jim teh ustanov že zdajnav več ne manjka.

Toda čemu pisati o tem, kar je vsakdo spoznal za nujno in dobro? Čemu se razmišljati o tem, kar je dobro domišljeno in se uresničuje v korist naši pomurski skupnosti in preko nje celotnemu narodu? Prepričani smo, da bomo vse kulturne delovne oblike in ustanove, ki jih naše središče trenutno ima, znali tudi obdržati in jih razvijati dalje. Zato se raje pogovorimo o stvari, ki leži še nerešena pred nami in za katero terja splošno-slovenski kulturni razvoj tudi naš odgovor.

V gledališki sezoni 1954/55 je steklo v M. Soboti precej črnila v zvezi s soboško polpreteklo in sedanjo odrsko kulturo. Več misli je bilo naslovljenih na vprašanje, kako pospešiti dramatsko dejavnost v Soboti, kako napraviti iz upravnega središča tudi središče, oziroma žarišče za pomursko gledališko kulturo. Pravilno je nekdo poudaril, da bi bilo umestno, ako bi pobudili začasno dramaturško telo, ki bi sestavilo in pretehtalo vsakoletni gledališki program. Nekdo zopet je klical kritiko, ki bi morala neprizanesljivo, vendar pravično in vzpodbudno presojeti vse soboške kulturne stvaritve in zahtevati od ustvarjalcev vedno večji umetniški napor. Sodim, da je tem nazorom težko oporekati tudi danes in da jih ne more zavračati nihče,

kdor svoje ustvarjalno delo toliko ljubi, da je na račun tega dela zmožen prenesti tudi kako koristno pripombo, ali celo kako zgočo besedo.

V isti sezoni pa je bila zapisana tudi sodba, ki me že dalj časa vznemirja — in ne samo mene! Ta sodba je približno takale: Iluzorno je misliti na pokrajinsko gledališče v Pomurju. Iluzorno zlasti zategadelj, ker Pomurje zavoljo svojega, v slovenskem merilu relativno šibkega gospodarstva ne bo moglo vzdrževati ustanove s takim imenom.

Spiro tega dokaza bi moral človek zares umolkneti, saj nam dejansko podaljša perspektivo o takem gledališču v nedogled. Problem je torej resen, težak, takorekoč nerešljiv. Gospodarski činitelj je torej tako urejen, da je Pomurje v celoti obsojeno na kulturno zaostajanje za ostalim slovenskim podeželjem: za Koprščino, za ptujskim, celjskim in kranskim okrajem, za Dolenjsko — za pokrajinami, ki že imajo, oziroma si z velikim pogumom pripravljajo pokrajinska gledališča. Zaostajati bo moralo kljub zelo bogatemu amaterskemu igralstvu, kljub temu, da ima štiri mesteca in več večjih vasi, v katerih bi pokrajinsko gledališče lahko sadilo v ljudi višjo, zrelejšo dramatsko kulturo.

Malo razveseljiva perspektiva torej, naravnost boleča pa, ako bo ostala takšna, kakršna trenutno je. Zato je umestno vprašati: je pokrajinsko gledališče v Pomurju, na slo-

venski tromeji, samo na to pokrajino vezano vprašanje, ali pa bo morebiti morala odgovoriti nanj celotna Slovenija?

Odslej nam ostaneta samo dve poti: ali obstati na doseženi sedanji stopnji amaterskega igralstva v Pomurju in tako zakrkniti v krajevno zamejenih, drobnih gledaliških dejanjih, v dejanjih, ki ne bodo privabila ljutomerskih gledalcev v Soboti, ne soboških v Ljutomer itd., ali pa — razviti kvalitetno gledališko telo v Soboti, z njegovimi stvaritvami obiskovati še druge pomurske odre in tako sčasoma kar izsiliti ustanovitev pomurskega pokrajinskega gledališča.

Seveda, za to so potrebne subvencije in, kar je osnovno, gledališka dvorana v Soboti. Mnogi razlogi so me privedli do tega, da sem ponovno omenil gledališko dvorano, to soboško nesrečno dete.

1. Sele s pokrajinskim gledališčem, ki mora imeti stalen, za svoj razvoj ugoden dom, bo Pomurje doseglo kulturno raven nekaterih drugih slovenskih pokrajin.

2. Novo društvo »Svoboda« bo moralo živo občutiti prav ta problem, ako hoče vnesti nov kulturni utrip v Soboti in če želi iz nje napraviti to, kar sedaj, bodimo odkriti, še zdaleč ni: namreč kulturno žarišče za vse Pomurje.

3. Na oktobrskem zborovanju Ljudske prosvete Pomurja v Soboti smo slišali, da so ljudje pri Negovi pripravljeni, zgraditi si prosvetni dom iz lastnih sredstev, s prostovoljnimi delom. Te pripravljenosti nismo dolžni le pozdraviti in podpreti, temveč smo ponovno prisilje-

MURO JE TREBA UKROTITI

Mura povzroča pomurskemu gospodarstvu ogromno škodo, čeprav že več desetletij vlagamo veliko sredstev za njeno regulacijo.

Obmejni odsek, ki je od Cersaka do Petanjec dolg 33,3 km, je bil do leta 1943 takorekoč povsem reguliran; tudi sedanje stanje na tem odseku je še precej dobro, vendar pa bo potrebno začeti redno vzdrževati objekte.

Odsek Petanjci—Veržej je dolg 14,2 km in je bil domala povsem reguliran že pod staro Avstrijo. Nekaj del so dokončali v stari Jugoslaviji. Objektov pa niso vzdrževali več let, zato je voda nižje odseke zamašila s prodromi in sipinami; korito se je začelo dvigati, kar samo pospešuje poplave. Nekatere objekte bo potrebno rekonstruirati, druge ugraditi in zgraditi stranske rokave.

Odsek Veržej—Dol. Bistrica je dolg 11 km. Pred vojno je bil le do 15. odst. reguliran. Po vojni so regulirali spodnji odsek od Gor. Bistrice do Razkrižja in tako skrajšali vijugasto strugo za okrog 5 km. Regulacije pa niso izvedli do konca. Na tem odseku bo potrebno obnoviti že obstoječe objekte, zgraditi stranske rokave, izravnati strugo in odpraviti vijuge, skratka: temeljito obnoviti že obstoječe in zgraditi nove objekte.

Odsek Dol. Bistrica—M. Središče—Benica je dolg 32 km. Z izjemo krajevnih regulacij pri Hotizi in zavarovanja obrežij pri Petišovcih in Benici sploh ni reguliran. Omenjena dela opravljajo letos, Odsek karakterizirajo izredno velike vijuge, globoke obrežne zajede in veliki rokavi. Zemlja je skrajno slabo odporna.

Načrte bo treba spreminjati v dejanja

Sekcija za regulacijo Mure je sestavila perspektivni načrt za regulacijo Mure in obnovitvena dela na obstoječih objektih. Za regulacijska dela bi potrebovali 1 milijardo, za zgraditev obrambnih nasipov pa 200 milijonov din. K tej skupni vsoti — 1 milijarda in 200 milijonov din — je treba pristeti še stroške za vzdrževanje naprav.

Gornji računi očitno kažejo, da je treba resno pričeti z regulacijo Mure in tako ustvariti pogoje za melioracijo Prekmurja in Sčavniške doline. V tem pa je tudi ključ za bistveno izboljšanje kmetijstva na tem območju.

Sekcija za Muro je imela na razpolago leta 1953 samo 3,5 milijona din, leta 1954 13,5 milijona din, letos pa 14 milijonov din. Ti zneski ne zadostujejo niti za brezhibno vzdrževanje obstoječih objektov, kaj šele za nadaljevanje regulacijskih del, zato pa je škoda vsako leto večja. Sekcija nima niti strokovnega

kadra in tehnične opreme.

Gospodarski svet pri OLO M. Soboti je proučil problematiko v zvezi z Muro in njenimi pritoki ter sklenil, da je potrebno odločno ukrepati. Pospešiti bo potrebno delo, ki naj ukroti Muro in prepreči uničenje tisočev in tisočev ton živil. Saj je dokazano, da Mura, Sčavnična in Ledava v največji meri zavirajo razvoj kmetijstva v Pomurju. Merodajne činitele bo seznanil z natančnimi analizami o tem stanju. Gospodarski svet se tudi ne more strinjati z delovnim programom za prihodnje leto (v njem je predviden samo znesek 30 milijonov din), saj je prepričan, da bodo prinesle zaželeni učinek le večje investicije, ki bodo lahko bistveno prispevale za napredek kmetijstva v Pomurju. Prvenstveno bo potrebno kadrovske in tehnične okrepiti in usposobiti Sekcijo za Muro (sedaj je v Ptuj, vendar pa bi jo bilo treba premestiti v Gor. Radgona, kjer je bila že pred vojno) in jo približati delovščini. Nadalje bo potrebno izboljšati disciplino v samem kolektivu. Z večjimi akcijami ob Muri bomo lahko zaposlili tudi mnogo domačinov, zlasti se iz prekmurskih vasi, v katerih je prenaseljenost očitna.

TA TEDEN OB ROBU

Bob ob steno

ali Delavsko uslužbenska restavracija v M. Soboti

V M. Soboti smo že večkrat razpravljali o delavsko-uslužbeni restavraciji. Kazno pa je, da so sicer dobronamerna prizadevanja le bob ob steno.

Vsi vemo, da je M. Sobota mesto, v katerem je prehrana izredno draga, skoraj najdražja v Sloveniji (!). Hrane pod 5.000 dinarjev mesečno skoraj ni dobiti. Res pa je obenem tudi to, da so plače mnogih naših delavcev in uslužbencev tolikšne, da ob tem ne moremo ostati ravnodušni.

O delavsko-uslužbeni restavraciji, ki naj bi nudila prejemkom naših delavcev primerno cenejšo hrano, smo govorili že letošnje pomladi, toda — žal — samo govorili. Ostalo pa je še nadalje vse po starem. Menim, da je tu upravičeno vprašanje prizadetih: zakaj? In na ta zakaj je končno enkrat treba odgovoriti.

Znanih ugovorov zoper restavracijo je več. Med njimi tudi že tolikokrat obrabljeno opravičilo: ni prostorov. Kljub temu, da v M. Soboti res nimamo na razpolago prostorov za marsikaj, pa ob takem opravičevanju nekateri obenem govorijo o novi gostilni v M. Soboti. Zakaj? Mar jih ni že dovolj? Komu je potrebna še ena? Nemara za napivanje cen?! Seveda, če dobimo gostilno, čemu potem še delavsko-uslužbeno restavracijo, ki tako ali tako ne bo imela abonentov. Teh niti v gostilnah ni dovolj, in če ob tem ustanovimo restavracijo, bo imela samo izgubo in kdo le jo bo kril?

Res je, teh vprašanj je za cel koš. Toda vprašajmo se, kdo neki pa zdaj krije izgube gostinskih podjetij, n. pr. »Platanec«, kjer ni samo izguba? In prostori? Ti so, le dati jih je treba v te namene. Če pa jih ni, bo treba ukiniti kak gostinski obrat, saj jih v mestu ni premalo.

Prav bo, če že enkrat nehamo samo z govoricenjem in izoparjanjem na razne težave, ki pa čestokrat niti niso objektivne. Obenem pa je treba zahtevati odločen odgovor na vprašanje: zakaj še nimamo v M. Soboti delavsko-uslužbenke restavracije? Tako ne more ostati. Podobne restavracije imajo že vsa pečja mesta v Sloveniji. Delavci in uslužbenci se v njih hranijo znatno ceneje, ker so take ustanove oproščene raznih družbenih dajatev. Da bomo to vprašanje premaknili z mrtve točke, moramo sodelovati vsi prizadej. Tudi sindikalne organizacije naj bi se zavzele za uresničitev koristne zamisli.

O tem smo razpravljali tudi komunisti terena Center v M. Soboti in ne bo odveč, če bodo razpravljali še kje drugje.

-cpt

Šoferji naj bodo bolj pazljivi

Nedavno sem se vozil s kolesom v šolo. Ko sem se zapeljal okoli nekega ovinka, sem nenadoma zagledal pred seboj avtomobil, ki je vozil proti meni. Tedaj pa se je avto nenadoma obrnil, ne da bi dal kak znak. Zavetišče sem našel v obcestnem jarku, ki je bil poln vode. Ves moker sem se sušil na vetru, toda ne posušil. Če bi ne bilo jarka, bi me avto gotovo povozil.

Horvat Ignac

Spet nesreča za mnoge ljudi. Mura je prestopila bregove...

Vključevanje mladine v poklic in

pomanjkanje naraščaja v gradbeništvu

Morda se zdi komu gornja trditev pretirana, pa je vendarle resnična, saj postaja to pomanjkanje iz dneva v dan hujše. Ker je gradbeništvo eno izmed temeljnih panog gospodarstva, obstoji najboljša možnost za vključitev pretežnega števila mladine prav v tem poklicu.

Mladino vabljajo drugi poklici, kjer so delovni pogoji lažji in kjer niso izpostavljeni vremenskim neprivikam. Toda sodobno gradbeništvo je že opremljeno s tolikšno tehniko, da bo vsak zidar brez posebnih naporov zlahka kos svoji nalogi. Graditev javnih in privatnih zgradb in vseh industrijskih naprav je družbenega značaja in je tesno povezana z gospodarskim razvojem kraja. Potrebe po kvalificiranih zidarjih so velike in stalno naraščajo, kar mladini, ki stopi v uk v tej stroki, zagotavlja zanesljivo zaposlitev. Poklic je zelo primeren za moško mladino. Zidar kot kvalificiran delavec sodeluje ob pomoči nekvalificiranih delavcev pri vseh stavbarskih delih. Zaposlen je pri betoniranju, postavljanju zidov, pri zidavi stropov, stopnišč itd. Glavni zidarjevo delo je zidanje zidov in sten, betoniranje temeljev, zidanje stopnic in dimnikov ter izvedba notranjih in zunanjih ometov. Za zidavo v glavnem uporabljajo opeko, kamen, apno, pesek, cement in železo. V glavnem dela z zidarsko lopatico, pri delu uporablja tudi grezilo in vodno tehniko. Na večjih gradiliščih je uvedena mehanizacija zidarskega dela z betonskimi mešalci, dvigali, žerjavi itd.

Učna doba v tem poklicu traja tri leta. Pogoji za sprejem v uk so: najmanj 6 uspešno dovršenih razredov osnovne šole ali drugi razred gimnazije. Kandidat mora biti povprečno inteligenten, mora imeti smisel za dobro presojanje s prostim očesom, dobro tehnično razumevanje. Mora biti močne konstitucije, odporen, zdrav na dihalnih organih in srcu. Mora imeti normalen vid in sluh. Praktično delo in šolanje v tem poklicu je v gradbenih obrti in v gradbenih podjetjih. Po treh letih vajeniške šole dela vajenec pomočniški izpit za kvalificiranega zidarskega pomočnika. Pozneje med delom lahko napreduje in sicer: mojster v obrti ali visokokvalificirani delavec v gradbenih podjetjih, polir, vodja gradnje itd.

F. F.

Poplavna območja zavzemajo v ha:

	travnice	orane zemlje	gozdov
10-letna voda	19.900	9.300	2.900
5-letna voda	10.700	4.400	1.600
1-letna voda	4.200	1.800	500

Povprečni hektarski donos krme znaša v teh krajih 14 in žita 12 centov, povprečni prirastek v gozdovih pa znaša 3 kub. metre na hektar. Ob velikih poplavih uniči voda vsa krma (zaradi zablatenja), žita pa do 60-odstotno.

Škoda pri krmi in žitu znaša:

ob 10-letni vodi	138.300.000 din
ob 5-letni vodi	71.460.000 din
ob 1-letni vodi	25.920.000 din

V desetletnem časovnem razdobju zabeležimo ponavadi 1 desetletno, 1 petletno, 2 do 3 dve ali triletno in 2 do 3 enoletne vode. Dve leti mineta brez poplav. Če računamo, da smo imeli v tem razdobju 1 desetletno, 1 petletno in 6 enoletnih voda, znaša škoda v desetletju:

1 desetletna voda	138.300.000 din
1 petletna voda	71.460.000 din
6 enoletnih voda	155.520.000 din

Skupaj 365.280.000 din

iz česar sledi, da znaša povprečno: letna škoda (krma in žito) 36.528.000 din letna škoda v gozdovih in na uničenih zemljiščih 26.740.000 din

Skupaj znaša letna škoda 63.268.000 din

V tem znesku pa nismo upoštevali velike škode, ki jo povzročajo našemu kmetijstvu ob poplavih murini pritoki (Sčavnična, Ledava), niti velikih gospodarskih koristi, ki se obetajo Pomurju s tem, da bi nastali

ni misliti tudi na naše pokrajinske središče.

4. Od časa do časa lahko čujemo glasove, ki žele drugo kino-podjetje v Soboti. Torej — še en kino! Clovek se nehoti vprašuje: komu in čemu to? Mar zaradi konkurence med dvema kino-podjetjema, oziroma zavoljo poti, kako priti do bolj-ših filmov? Kljub vsemu si drznem vprašati: Ali naših občanov ne bomo preveč usmerili h kulturnemu užitku, ki mu sicer v vseh primerih ne moremo odreči umetniške vrednosti, a mu jih v največ primerih lahko? Če sem pripravljen na ugovor: Koliko umetniškega pa doživim na soboški gledališki predstavi?!

Ne bom se prepiral, morda imas prav, morda pa tudi ne. Toda nobeden od naju ne bo mogel ovreči in zanikati tegale dejstva: gledališko kulturo si moramo ustvarjati sami, predraga je, da bi si jo vozili iz Ljubljane. Film ni naše delo, ni naše ustvarjanje, hočem reči — tvoje in moje, z njim ne moreva zmeriti najine kulturnotvorne moči, v njem se ne odraža kulturna ustvarjalnost pomurskega človeka. Človek kulturno raste, ako tudi sam ustvarja kulturo —, neznamenita pa je njegova tovrstna rast, ako vse življenje gleda in gleda...

To so glavni razlogi, zaradi katerih sem ponovno zadel ob gledališko dvorano.

Iz kopice kulturnih problemov pomurskega upravnega središča želim potegniti tokrat še enega, ki ga zaostaja mnogo za prejšnjim. To je čitalnica soboške ljudske knjižnice.

Pomujam se ob njej predvsem zaradi tega, ker se je pred nedavnim vrnila v Soboto naša srednješolska mladina, ki predstavlja jedro občinstva v čitalnici. Znano je, da naša srednješolska in izvensolska mladina pa tudi odrasli ljudje še zdaleč ne sprejemajo tiste obilice kulturnih dobrin — gledaliških predstav, koncertov, likovnih razstav itd., ki iz dneva v dan obsipajo mladino in odrasle v večjih slovenskih mestih, da naša mladina zategadelj po

NOVE KNJIGE IN REVIJE

»LJUBEZENSKA NARODNE PESMI«

(Izbral in uredil Palko Dolincec, izdala »Nova brazda«, revija za književnost v Mariboru.)

Verjetno je bilo veliko povpraševanje tisto, kar je napolnilo izdajatelja in urednika, da sta se lotila pravkar izdanega izbora ljubzenskih narodnih pesmi.

Vsebinska knjižice je smotno razdeljena v štiri poglavja, ki jih razen skupnega mota vpeljuje še posebej pred vsakim geslo, naznanjajoče vsebino naslednjega poglavja. Tako so v prvem razdelku zbrane pesmi o iskanju ljubezni in prvem spoznavanju med dekletom in fantom. Pod drugim poglavjem najdemo pesmi, ki pojejo o odhodu fanta na vojsko, medtem ko v tretjem prevladujejo žalostne, odpovedne ljubzenske pesmi. Četrtni del obsega vse le v navihane.

Tu objavljene pesmi so več ali manj znane narodne pesmi, saj jih prepevajo širom naše slovenske domovine. Vendar bodo kljub temu našle še vedno nove in nove kupce in bralce, saj jih tako lepo skupaj

razgledanosti, izobraženosti in dojemanju višjih kulturnih dejanj nujno zaostaja za mestno. Vedeti pa moramo tudi, da naša mladina zelo rada zabaja v čitalnico, da hlastno spremlja kulturne pa tudi politične in druge dogodke, dognanja doma in v svetu. Zato je potrebno, da se ji čimprej odpro vrata v bogatejšo in prostornejšo čitalnico. Torej: več prostora in več vsebine soboški ljudski čitalnici! Kapital, naložen vanjo, ne bo ostal brez obresti.

Knjigo je lepo natisnala Mariborska tiskarna. Tudi oprema je prav okusna, čeprav ni navedeno, kdo je knjigo opremil.

(Pripomba: Prav zanimivo je obvestilo, da je knjižico »Ljubzenske narodne pesmi« izdala »Nova brazda«, revija za književnost. Dosedaj še nismo slišali o tej novi reviji in je torej ta publikacija njena prva afirmacija v javnosti? To je sicer precej čuden in nenavaden začetek, čeprav nikakor ne nečasten. Ne vemo, kakšni vzroki so vodili uredništvo revije (odgovorni urednik je Pavla Matuš), da je tako začela novo življenje. Morda finančni? No, videli bomo, če se bo revija pokazala tudi še v drugi, res revijalni luči.)

F. S.

Donešek k zgodovini Prekmurja v starem veku

Je naslov članka, ki je izšel v letošnji prvi številki revije »Kronika za slovensko krajevno zgodovino«. Avtor članka je arheolog Jaro Sašel. Po naseljih našteva — po dosegljivi literaturi in virih — prazgodovinska najdišča v Bratoncih, Lipovcih, Bodoncih, Bukovcih, Kobilju, Gor. Petrovcih, Stanjevcih, Lendavi, Brezovici, Mali in Veliki Polani, Perloči, Budincih, Cepincih, Markovcih, Tišini, Gomilici in Turnišču. — Arheološke najdbe so prišle na dan pri Bratoncih, Dokležovju, Izakovcih, Lipovcih, Bogojini, Dobrovniku, Banuti, Lendavi, Dolgi vasi, Martjancih, Sebehorcih, Krogu, M. Soboti, Rakičanu, Puconcih, Rogaševcih in na Tišini.

Avtor članka omenja v Prekmurju najdena dva rimska nagrobnika: Vibenusa v Lendavi in Publija Aelija Viatorja v M. Soboti.

Lokalizacijo prvega nagrobnika — namreč Vibenusa — bo treba premesti na Banuto. Spomenik so namreč našli v Banuti in ne v Lendavi. Ker je bil spomenik dalj časa vzdignjen v zid veleposestniške zgradbe v Lendavi — odkoder so ga prenesli v Narodni muzej v Budimpešto —, so ga lokalizirali na Lendavo. Avtor je nadalje dokazal, da je ime Vibenus keltskega izvora in da datacija kamna spada na konec I. oz. v prvo polovico II. stoletja.

Prva številka revije je izšla z veliko zamudo koncem septembra.

Letos je Stane Pahič, kustos Pokrajinskega muzeja v Mariboru začel izkopavati v Dobrovniku.

Dervariz Koloman: Hajdankori regise-gik, Adatok Zalamegye tortenetehez, Nagykanizsa, 1977. (Starine davin. Podatki k zgodovini Zalske županije.)

Pri obravnavi spomenika Publija Aelija Viatorja in njegove žene ugotavlja avtor, da je možno ime ilirsko in je bil v času Hadrijana odlikovan z državljanstvom. Spomenik je bil najden v M. Soboti in je danes vzdignjen v severno steno kat. cerkve. Ime Viator razlaga primarij dr. Brandieu — ki se z veliko ljubeznijo bavi z antiko — da je bil mož najemnik rimske pošte, oz. poštni uradnik, kar bi se ujemalo z mnenjem arheologa Sašla. Manj sprejemljiva pa je trditev dr. Kovačiča, ki pravi v svoji knjigi »Slovenska Stajerska in Prekmurje«, da je bil spomenik postavljen nekemu popotniku.

Avtor se dalj časa bavi s lokalizacijo rimske pošte postaje Halicanum in rimske ceste Poetovio (Ptuj) — Halicanum — Salto. Ob tej cesti omenja Antoninov itinerarium rimsko postajo Halicanum. Halicanum je bil od Petovio 31. od Sallé 30 rimskih milj. Dervariz je postajo lokaliziral na Lendavo. Mnenja o lokalizaciji Halicanuma so različna. Nekateri arheologi ga identificirajo z Radgono, drugi z Murškim Središčem, omenjajo se tudi kraji Ivanci, Kot in Kobilje.

Arheolog Sašel je postavil popolnoma novo tezo o lokalizaciji Halicanuma in prej omenjene rimske ceste. Po njegovem mnenju bo treba iskati cesto tudi v smeri Veržej — Bratonci — Lipovci — Ivanci — Bogojina — Kobilje ali Motvarjevci.

Ta teza sloni na grupaciji rimskih najdišč, ki jih je avtor nazorno prikazal na zemljevidu. Upajmo, da bodo arheološka izkopavanja, — katera bo naša ljudska oblast prav gotovo materialno tudi podprla — rešila to vprašanje.

Fr. Gumilar

Problemi naše kmetijske službe Premislimo, kako bi najlažje zaorali v ledino

Glasovi za okrajni kmetijski zavod. — Tudi v naših občinah bo potrebno okrepiti kmetijsko službo. — Inšpekcijska služba na okraju se preveč izgublja v administraciji. — Potrebno ji je prevozno sredstvo.

Za Pomurje je značilno, da je pretežno agrarno — kmetijska pokrajina (na industriji namreč ne bomo mogli graditi bistvenih upov za prihodnost), prav zato pa silijo vedno bolj v ospredje problemi, ki jih bo potrebno rešiti, če hočemo v tej glavni veji našega gospodarstva zabeležiti kar najbolj otipljive uspehe.

Samo nekaj misli v prid tej ugotovitvi, o kateri kaže resno razmišljati, zlasti če gledamo na probleme s pravega zornega kota: ali ostati pri sedanjem kmetovanju ali pa napredovati. Reči moramo, da so prizadevanja ljudske oblasti usmerjena po drugi poti in da se je za njo odločilo že na stotine naprednih kmetovalcev v Pomurju. Zato je naš namen, da pokažemo na nekatere činitelje, ki se nam tu ali tam še postavljajo po robu na naši — skupno izbrani in zaščrtani poti.

Med strokovnjaki in tudi naprednimi kmetovalci je slišati glasove za to, da naj bi pomursko kmetijstvo dobilo enoten strokovno-vodstveni organ: okrajno kmetijsko postajo, pod okriljem katere bi bilo osredotočeno vse delovanje kmetijskih strokovnjakov. Zavod naj bi bil vezan na okrajni ljudski odbor ali pa na združeno zvezo in imel bi naj tudi organe družbenega upravljanja. V njegovo pristojnost naj bi sodili tako instruktazno-operativni posli (razni poizkusi, obnova sadovnjakov in vinogradov, odbira živine, strokovno usmerjanje kmetovalcev itd.), kakor tudi opravljanje onih nalog, ki jih določajo kmetijski službi naši zakonski predpisi (varstvo in zaščita rastlin, posli pregledniške službe, deli tev sredstev Sklada za ospeševanje kmetijstva itd.). Potemtakem imamo v mislih družbeni organ, ki bi enotno usmerjal naše kmetijstvo; kajti

sedaj uresničujemo to poslanstvo po več "linijah" (imamo kmetijsko inšpekcijo, ki bi prav gotovo ostala tudi po uresničitvi tega predloga, upravni odbor Sklada za pospeševanje kmetijstva, komisijo za kmetijstvo pri Gospodarskem svetu OLO, kmetijsko službo in razne odbore pri OZZ). Čeprav si po vseh "linijah" prizadevamo, da bi za kmetijstvo kar največ storili in mu tudi pomagali, pa je tudi res, da bi v enotnem družbenem organu mnogo lažje

Kmetijsko službo bo treba okrepiti tudi v naših občinah

V naših občinah bo potrebno izpopolniti (bolje: vpeljati) kmetijsko službo. V tem pogledu je stanje vse drugo prej kot zadovoljivo, saj ima kmetijskega tehnika s srednješolsko izobrazbo samo občina Ljutomer (pa še ta se odpravlja v višjo šolo!), uslužbenec z nižjo kmetijsko šolo pa občine Lendava, Petrovci-Salovci in Videm. Težko si je zamisliti

Slika — žal še prepogosta v naših krajih: sadno drevje uničujejo gosenice in drugi škodljivci.

našo občino (poudarjamo: kmetijsko) brez kmetijskega strokovnjaka — vsaj tehnika —, kajti prav on naj bi bil najbližji svetovalec kmetovalcev, pobudnik za razne ukrepe v prid kmetijstva na svojem območju in za dosledno izvajanje dokaj stvarnih nalog, ki se nanašajo na kmetijstvo, a so za njih reševanje pristojni občinski ljudski odbori. Strokovnjak, ki bi se ukvarjal s kmetijsko problematiko v občinskem okolišu, bi bil večkrat ObLO zelo dobrodošel svetovalec in pomočnik, saj bi lahko sproti opozarjal na probleme in slabosti ter tako priporočal ustrezne ukrepe. Potem bi marsikje odpadli očitki, da se občina premalo zanima za delovanje kmetijskih zadržug, za zatiranje škodljivcev in bolezni, za kmetijstvo vobče. Kmetijski strokovnjaki v naših občinah pa bodo prav gotovo pridobili na svojem pomenu, če bo uresničen predlog, o katerem že razpravljamo, da bi bilo potrebno ustanoviti sklade za pospeševanje kmetijstva tudi pri obč. ljudskih odborih. Uresničenje tega predloga bi naši kmetje prav gotovo pozdravili.

In še nekaj o kmetijski inšpekciji na okraju. Kmetovalci in strokovnjaki, ki se vsak dan oglašajo pri inšpektorju-agronomu, vedno bolj dobivajo vtis, da je preveč obremenjen z administrativnimi posli in da je premalo tam, kjer bi bil najbolj potreben: med ljudmi na podeželju — kot svetovalec in seveda tudi inšpekcijski organ.

Ce je že tako, da je agronom bolj administrator kot inšpektor, je treba temu dejstvu resno pogledati

in bolj učinkovito uresničevati naše smotre. Zavodu bi bilo potrebno točno opredeliti pristojnost in ga s strokovnimi kadri usposobiti za uresničevanje tega poslanstva. Morda bo kdo dejal, da je v centralizaciji kmetijskih strokovnjakov v enem zavodu večja možnost za birokratizacijo kmetijske službe, vendar pa je treba povedati, da je vsaka bojazen odveč, če bi zavod imel tudi dobre organe družbenega upravljanja. V njih bi bili zastopani predstavniki oblasti, združnih organizacij in socialističnih kmetijskih gospodarstev, prav tako pa tudi napredni kmetovalci.

v oči: ne mine skoraj dan, da ga ne bi obiskalo trideset in še več ljudi, ki se obračajo k njemu po razne nasvete, poleg tega pa mora reševati akte in okrožnice; šele tedaj, če mu ostane kaj časa, lahko odrine na teren: s kolesom, vlakom, avtobusom ali v najboljšem primeru z avtom, če se že ni kdo drugi vsedel vanj in se odpeljal po opravkih. Menda ne bo nikomur padlo na pamet, da bi agronom s kolesom podil po Pomurju, katerega razsežnost je za tako prevozno sredstvo prav gotovo prevelika, medtem ko je voznja z vlakom ali avtobusom vezana na določen čas, zato pa odročna za človeka, ki mora večkrat nujno na teren in se tam zadržati dalj časa. Kmetijska služba na okraju potrebuje svoje prevozno sredstvo, razen tega pa bo potrebno kmetijskega inšpektorja osvoboditi vseh tistih poslov, ki jih lahko opravi administrator. Le v tem primeru bo inšpektor lahko opravljal svoje poslanstvo, ki je dokaj odgovorno in širokopotezno — vsaj tako bi moralo biti, če se ne bi preveč "kopal" v administraciji — tako, kot želi ljudski odbor in kmetovalci. Sicer se lahko zgodi, kot je v šali dejal neki kmetovalec: "Pazite, da vam hrošči ne bodo prišli trkat na okna!"

Nanizali smo nekaj problemov, ki terajo ustrezno rešitev, hkrati pa po svoje govor o tem, da bo treba pri nas kmetijsko službo okrepiti, jo napraviti bolj gibčno in jo približati tistim, katerim naj prvenstveno služi — kmetijskim zadržugam in kmetovalcem. Zanimivo pa bi bilo, če bi o teh in takih problemih spregovorili tudi strokovnjaki in kmetovalci.

S. Klinar

Starega gasilskega doma v M. Soboti ni več. Naša slika prikazuje začetek del pri razdiranju doma, ki so ga podrli letos spomladi. Toda marsikdo morda še danes ne ve, da je bil stari gasilski dom majhna soboška znamenitost: dom je namreč bil proa občinska hiša v M. Soboti, seveda — pred desetletji.

Vedno bolj nam je pri srcu naš »Pomurski vestnik«

Vedno bolj nam je pri srcu naš Pomurski vestnik, saj smo v zadnjih številkah brali tako lepe novice o obisku naših izseljencev na preljubih domačih tleh. Kaj vse so videli in doživeli!

Tudi mi ostali želimo videti svoje rojstne kraje. Zares prijetno uslugó sta nam storila Okrajni odbor SZDL in OLO s tem, da sta pripravila gostoljuben sprejem za naše brate in sestre. Mi žal nismo mogli biti navzoči, vendar pa velja njima tudi naša hvaležnost in topla zahvala.

Ne moremo povedati z besedami, s kakšnim veseljem zasledujemo v našem listu vesti o tem, kako napreduje lepo Prekmurje. Lahko rečemo, da je Pomurski vestnik zelo privlačen za izseljence, kajti še vedno smo Slovenci, čeprav smo odmaknjeni daleč od svoje domovine.

Sedaj pa nekaj lepih pozdravov preljubi teti Karolini Kalmanovi iz Sela št. 21, družini Skrilce iz Ivanovec, Anuški Tručlovi in njeni družini iz M. Sobote, vsem znaneem, prijateljem in prijateljicam

Peter, Marija in Irena Kalman
a Mory, par Vaulx
Vrancourt Pas de Calais
Francija

Uredništvo odgovarja:

Veseli nas, da se kot Slovenci večkrat spominjate svoje stare domovine in da Vam je naš list zanimivo prijatelj in sopotnik na življenjski poti. Novega naročnika Lino Kološev, kateri ste v naše veliko veselje naročili Pomurski vestnik, prav lepo pozdravljamo in ji želimo, da bi o njem našla kar največ zanimivega čtiva.

Dobili smo tudi Vaše pismo z dne 19. oktobra. Ne zamerite nam, če Vam nismo poprej odgovorili, kajti z odgovorom smo odlašali tako dolgo, dokler se v uredniškem predalu ni nabralo več pisem dragih rojakov; no, sedaj pa osem naenkrat odgovorjamo. Je prav tako? Sporočamo Vam tudi, da bomo od sedaj redno vsak mesec odgovarjali v listu na pisma naših izseljencev. To zagotovilo naj velja tudi drugim rojakom v tujini.

Sprejeli smo 600 frankov za naročnino, najlepša hvala.

Vračamo pozdrave vseh družini, posebno pa mladi Ireni, kateri še po žilah vedno polje slovenska kri — kakor nam zatrjujejo v svojem pisnu. Veseli nas, da je tako.

J. Raščan, 1494 Kings, Highway, Jainfield, Conn Bridgeport: Razumemo Vaše težave, saj si lahko predstavljamo, da ne morete prav obvladati slovenščine, če ste zapustili Turnišče že leta 1910. Veseli pa nas, da se za lepo slovensko besedo vendarle zanimate v svoji okolici — pri ljudeh, ki so prišli tja po zadnji vojni — kljub svojim šestdesetim letom. Pa ste le ostali krepka prekmurska korenina, ki je tuji valovi niso mogli izrjaviti. Pa je tudi v prihodnosti ne bodo — kajne?

Poslani dolar smo dobili. Najlepša hvala. Upamo, da bomo tudi nadalje ostali zvesti prijatelji, čeprav ste nam pisali, da naj potem, ko bo poslana naročnina iztekla, ustavimo pošiljanje Pomurskega vestnika. Vam, kakor tudi vsem bralcem v tujini želimo sporočiti, da pripravljamo za november lepo slikovno prilogo, za Novo leto pa okusno izdelan koledar v več barvah. Nadejamo se, da bomo tako ustregli vsem našim bralcem, posebno pa še izseljencem. Tudi Vam, dragi prijatelj, bo to prav gotovo ugajalo.

Zahvaljujemo se Vam tudi za pozdrave, ki ste jih naslovili svojim rojakom v Pomurju.

Marija Rajter, Chey Mausieur, Chapeaneou a Beaulien, Par Alluay de Sanntauge, Charente, Moritense, Francija: Dobivate redno naš list, za katerega smo dobili naročilo iz Lendave? Bodite pozdravljeni!

Stefan Sabotin a Pois par Courtisole, Marne, Francija: Poslali ste nam 600 frankov in dobili smo jih. Zahvaljujemo se Vam za naročnino.

Sporočate nam, da ste slovenski delavec v Franciji. Se prav zato bi nas zanimalo v domovini, kako kaj živite v novi deželi. Pišite nam še in — bolj obširno. Pozdravljeni!

Micka Zilavec, Vroslany 33, Tomb. 8 ajt6, 1 eml. Komorom, Madžarska: Vaš glas nas je še posebno razveselil, saj je prišel kot prvi iz sosednje dežele. To je tudi razveseljivo znamenje, da se — ne po naši krivdi — skaljeni sosedski odnosi obnavljajo in izboljšujejo. In prav je tako!

Sicer pa smo Jugoslovani vedno stremeli za prijateljstvom s sosednjim madžarskim narodom. Zato se še prav posebno radi spominjamo tistih, ki so naše krvi in živijo onstran meje. Veseli nas, da z radostjo prebirate naš list in si ogledujete slike iz rojstne krajine. Je pač tako: lepo je povsod, a najlense doma! Zastran naročnine Vam bomo že kaj sporočili. Glavno je, da dobivate list redno in da ste z njim zadovoljni. Sprejmite pozdrave od rojakov v Pomurju, posebno pa še od tovarišev iz uredništva Pomurskega vestnika.

Je še kaj rojakov v Vaši bližini? Če so, stopite tudi k njim in jim pokažite naš list. Morda bi se tudi oni radi naročili nanj?

Arpad Veren, Ferme du Mont, Husard, par Braine, Aisne, Francija: Kar tako naprej! Zelo smo veseli, ker imamo v Vas zvestega bralca in razširjevalca našega tednika. Novima naročnikoma Viljemu Roganu in Matjažu Zadravcu smo list začeli redno pošiljati. Ga že prejemata?

Naročnina znaša letno za Francijo 600 frankov. Plačate jo lahko v vsaki inozemski banki ali denarnem zavodu, če pa imate svoj tekoči račun pri banki, nam lahko pošljete tudi izpolnjen ček za naročnino.

Tokrat posredujemo Vaše pozdrave očetu Stefanu Verenu in družini Veren iz Gorice, kakor tudi domačim in znaneem na Goričkem. Arpad pa še prav posebno pozdravlja goričko mladino.

Vračamo Vam vsem skupaj pri srčne pozdrave iz rodnega Pomurja.

Jožef Vuk, 535 John str. N, Hamilton, Kanada: Prijeli smo dva dolarja za naročnino. Redno prejimate naš tednik — ste z njim zadovoljni? Oglasite se še kaj. Pozdravljamo Vas iz uredništva.

Ladislav Seči, Textilwaren, München, Unterenzing, Walter: Ottrasse 5. Nemčija: Nič zato, če ste se sprva zmotili. Pred dnevi smo Vaše cenjeno pismo sprejeli in Vam že pošiljamo Pomurski vestnik. Vas redno obišče? Pričakujemo še Vašega glasu in Vas toplo pozdravljamo. S. K.

Prevelika „agilnost“ lovske družine v Kupšincih

Že dalj časa obstoji v tem predelu lovska družina, ki jo vodi starešina S. Družina je kar dobro gospodarila, vsaj kakor so mislili nekateri starokopitneži. Sicer so skrbeli za prehrano divjadi čez zimo. Kadar je bilo veliko snega so tudi postavljali prezimovališča. Toda zaradi velikega dobička, ki so ga imeli v preteklih letih, ko so začeli z odlozom živih zajcev, je padel med člani predlog za nabavo raznih materialnih dobrin. Toda osemu temu so sledili ljudje in ostro kritizirali delo družine na zborih volivcev. Ob odlozbu živih zajcev je namreč z večjim številom poganjačev in s postavljanjem mrež nastajala tudi večja škoda na posevkih. Od lovske družine so zahtevali povrnitev škode toda ta ustnih prošelj sploh ni upoštevala. Volivci so na svojem zboru kritizirali odklonilni odgovor lovske družine. Sklenili so tudi pismeno vložiti zahtevo pri lovcih, toda tudi to ni nič pomagalo.

O teh zahtevah volivcev je bil seznanjen tudi ObLO. Zakaj ni prišlo pravočasno do ukrepa, da bi preprečili članom te družine porabi ti sredstva splošno državnega sektorja v osebne materialne namene? Menimo, da je treba bolj resno pristihniti tako umestni kritiki volivcev. Kritičen položaj lovske družine, o katerem se sedaj nahaja, so mislili rešiti s popisom in uvedbo inventarne knjige, češ da je bil ves nabavljeni material družinska last. Toda to ne more zatajiti dejstva, da so se posamezniki s tem materialom okoriščali. Volivci zato zahtevajo resnejšega odgovora. Če pa tega ne morejo dati, naj zadevo preišče oblast in jih kaznuje, če so bili kršeni zakoni.

O prvi kmetijski razstavi v Križevcih

Predzadnji torek smo v Križevcih pri Ljutomeru zaprli kmetijsko razstavo, ki jo je priredila domača druga s pomočjo OZZ iz M. Sobote. To je bila prva taka prireditelj po vojni v našem pomurskem kraju.

Kinodvorana je dokaj prostorna, vendar pa bi razstavljalci potrebovali več prostora. Med razstavljenimi predmeti so prednjačili poljski pridelek. Zastopana pa sta bila tudi sadjarstvo in vinogradništvo. Obiskovalec je takoj dobil vtis, da je razstava dobro pripravljena.

Razstavljalci iz Ljutomerske občine (vse KZ, dvojce kmetijskih posestev in zadržniki) so prikazali plodove svojih prizadevanj za napredek kmetijstva. Razstavljale so tudi križevske združnice. V svojem oddelku so pokazale, kako je treba vkuhavati in vlagati sadje in zelenjavo ter kako je treba obdelovati vrt. Njihov oddelek bi bil za obiskovalce še bolj zanimiv, če bi jim tu-

di pokazale, kako je treba izbirati hrano. V posebnem oddelku so razstavili zaščitna sredstva in umetna gnojila. Kmetje so se najbolj zanimali za sredstva, s pomočjo katerih je moči uspešno zatirati ameriškega kaparja. Zelo nazorno so bili prikazani gnojilni poizkusi pri rajonizirani in sortni pšenici, še posebno zato, ker so razstavljalci sami povedali, kako so se dokopali do zadovoljivih hektarskih donosov. V naših krajih najbolj uspevata pšenici »kadoleer« in »U 1«. Letos so ju pridelali povprečno 28 do 30 stotov na hektar. Prikazali so tudi gnojilni poizkus pri krompirju. Videli smo lahko, da v vsestransko gnojenje zelo ugodno vpliva in prinaša največje hektarske donose. Travníštvo so prikazali v grafikonih. Naše travnike je najbolj priporočljivo gnojiti s fosfornimi gnojili. Pa sortni poizku-

si s krompirjem, sladkorno peso in hibridno koruzo! Kmetje so razstavljali sortno rž, ječmen, krompir, tobak in druge prideleke raznih vrst. Poseben oddelek so odmerili strokovni literaturi Kmečke založbe.

Razstavne prostore so poživile primerne parole in dobro izdelani grafikoní. Razstava je bila odprta tri dni. Največji obisk so zabeležili v nedeljo. Obiskovalci — večinoma kmetje — so bili s prirediteljv zelo zadovoljni. Posebno so se zanimali za nekatera umetna gnojila ter za zamenjavo kakovostnega semenja.

Nekateri napredni kmetovalci so bili nagrajeni. Prvo nagrado je dobil tov. Pihler, drugo pa tov. Belec. Med razstavljalce so razdelili še več denarnih nagrad, diplom in pohval.

Na razstavi smo se lahko prepričali, da se naši kmetje in zadržniki

vse bolj zavzemajo za večje pridelovalne uspehe na svojih posevkih, da samoiniciativno izvajajo razne poizkuse, kako bi na svoji zemlji kar največ pridelali in se tudi vse bolj povezujejo s kmetijskimi strokovnjaki. Razstava pa je bila pomemben dogodek za naš kraj, saj je obiskovalcem pomagala do spoznanja, da je moči edinole z večjimi pridelovalnimi uspehi v kmetijstvu prispevati največ za izboljšanje življenjske ravni našega prebivalstva.

J. Majcen

SOTINA

Minulo nedeljo je bil pri nas zbor volivcev. Izvolili smo krajevni odbor. Zborovalci so sklenili, da bodo popravili občinske ceste.

Oskrbujmo vedno naše grobove

Približuje se Dan mrtoih. Za ta dan bodo spet oživela naša pokopališča. Napadno tako pusta, prazna in dolgočasna, so okrog Dneva mrtoih polna življenja.

Zdi se mi, da se prepeč oklepamo besede pokopališče. Zato so ponekod ti kraji tako zapuščeni, da človeka kar prime za srce, če jih pogleda. Naša pokopališča bi morala biti ne samo za Dan mrtoih, ampak leto in dan kakor cvetoči vrtovi. Ne smrt, tam mora dihati življenje.

Življenje pa moramo zanesti tja psi. Več cvetja na grobove! Najprej na grobove naših domačin, potem na grobove morebiti tam pokopanih vojakov, nekdanjih borcev za našo svobodo in tujih bojevnikov, ki so pomagali pri osvoboditvi naše domovine. Morebiti se na grobove naših nekdanjih učiteljev in prijateljev. Pa tudi na grobove pozabljenih in zapuščenih. Morda bo kdo pripomnil k tem besedam: »Ah, kaj! Moliti je treba za rajnike, ne pa rožic saditi. Veš, kaj ti bom povedal na take besede: »Grob poraščen, človek, pozabljen.« Četnje na grobovih je živ dokaz ljubezni, ki veže nas žive z mrtoimi. Človek umre, ljubezen pa živi. Kjer pa se mrtoih prav nič ne spominjajo, tam je z njimi pred umrla tudi ljubezen. Marsikje pradijo odrasli, da nimajo časa za oskrbovanje grobov.

Čisto mogoče. Ali ne bi otroci prevzeli tega dela? V veseljem se poprimite takega opravila in imeli boste z njim in v njem močno zanesl. da opravljate zares plemenito delo. Pokopališče ne bo dom strahote in grozote, pač pa kraj ljubezni. Tuč naši grobovi naj svetlo oznanjujejo veliko resnico: »Glejte, kako se ljubijo med seboj.«

Lepo oskrbovani grobovi so tudi viden znak srčne omike.

Jože Gider

Na tem mestu tudi prihodnjč Nekaj o cestno-prometnih predpisih

Večkrat se dogodi, da tega ali onega pešca, voznika ali kolesarja ustavi prometni miličnik in ga kaznuje, ker je kršil cestno-prometni predpis. Da ne bo kazni in prometnih nesreč, bomo obrazložili bralcem o nekaj številkah našega časopisa cestno-prometne predpise, ki so objavljeni v Uradnem listu.

Najprej si oglejmo, kaj zahteva cestno-prometni predpis od pešcev. Pešci morajo uporabljati skrajno desno stran ceste, v smeri hoje. Kjer je steza ali pločnik, se ga morajo pešci posluževati. Pri prehodu čez cesto je potrebna posebna previdnost. Če so prehodi označeni, se morajo posluževati izključno teh. Igranje, zaganje, kotkanje, nogo-met, drsanje in podobno, vse to je prepovedano na cesti ali v neposredni bližini. Te in slične prekrške zagrešijo predvsem otroci, zato morajo starši in skrbniki paziti, da se njihovi varovanci ravna po določenih predpisih, ker so za prekrške otrok sami odgovorni.

Za bolniške vozičke, otroške vozičke, otroška kolesa (tricklje) in otroške avtomobilčke je namenjen pločnik, kjer pločnika ni, pa skrajna desna stran ceste. Če nosijo pešci

dolge predmete, n. pr. lestve, morajo hoditi ob desnem robu ceste.

Tudi vozniki vprežnih vozil morajo voziti po desni strani ceste. Prehitevamo levo, vendar nikoli pred ovinkom in na nepreglednih cestah. Pri nas se večkrat zgodi, da je voznik vprežnega vozila pijan. To je kaznivo. Neprimerno je dajati v roke vajeti otrokom ali slabotnim osebam, posebno če se vprežna živina rada plaši. Pogostokrat voznik spi na vozu in se predrami šele takrat, ko sliši v neposredni bližini avtomobilsko hupo. Navadno se v takih primerih voznik ne znajde dovolj hitro in prometna nesreča je neizogibna. Tudi, če hočemo vprežno vozilo obrniti na cesti, moramo biti previdni. Preden voz obrnemo, ga moramo ustaviti, pogledati nazaj, če nam mogoče ne sledi kako vozilo, in se nato lahko zavijemo. Tovor na vozu mora biti varno naložen. Sirina naloženega tovora sme biti največ 2,5 m, višina 3,5 m in dolžina največ 22 metrov. Na vprežnem vozu moramo imeti ponoči belo luč, ki jo obesimo na levo sprednjo stran voza. Na zadnjem koncu voza, prav tako na levi strani, moramo imeti pritrjeno rdeče steklo, ki osvaja svetlobo.

KRATKE IZ NAŠIH KRAJEV

DESNJAK. — Naše gasilsko društvo je praznovalo 10-letnico svojega delovanja. Po vojni so si naši gosilci postavili primerno dvorano, sodaj gradijo orodništvo. Ob slavu, ko je okrajni poveljnik tov. F. Blagovič izročil ustanovnim članom častne značke, pa so dobili tudi novo motorno brizgalno.

LJUTOMER. — Naše gasilsko društvo je imelo letni pregled. Strokovna komisija je dobro ocenila njegovo reševalno sposobnost. Članov je precej, so izvežbani in imajo dovolj mehanizacijskih sredstev za reševanje. Potrebovali pa bi še eno

avto-cisterno. Pri napadu so zabeležili rekorden čas: 5,16 minut. Prireditve si je ogledalo precej občanov.

KAMENŠČAK. — Odprli smo nov studenec, ki smo ga zgradili sami s pomočjo Rdečega križa. Največ zaslug ima vaščan tov. Karel Ficko. Slavlje je počivala ljutomerska godba na pihala.

K novemu studentu bodo hodile vse naše gospodinjice, ki so morale dosedaj nositi vodo iz oddaljenega in higiensko slabo urejenega vrstnika. Kamenski

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

o b v e š č a:

OCENJEVANJE DRUSTEV. V bilteu štev. 11 je v celoti objavljen program ocenjevanja. Vabimo vse sektorske štabe in prav tako tudi poveljstva društev, da program dobro preštudirajo, ker bodo štabi občinskih zvez v mesecu novembra začeli z ocenjevanjem.

CITANJE NAŠIH OBJAV. Vabimo ponovno vse članstvo, da sledi našim objavam v Pomurskem vestniku ter na naše objave opozarja člane UO, ker ti naših obvestil ali ne citajo ali jih pa ne upoštevajo.

TROMESEČNIH POROČIL ZA III. TROMESEČJE NISO DOSTAVILI: Občinska gasilska zveza M. Sobota: Bakovci, Gederovci, Krog, Kapšinci, Pucanci, Puževci, Rakičani, Satahovci, Tišina, Vanča ves in Vanča.

Občinska gasilska zveza Lendava: Centi, Dolga vas, Dolgovaške gorice, Dolina, D. Lakoš, Gaberje, Geaterovci, Gomilice, G. Lakoš, Hotiza, Kamovci, Kapca, Kobilje, M. Polana, Nedelica in Trimlini.

Občinska gasilska zveza Beltinci: Bratenci, Gančani, G. Bistrica, Odranci, Sred. Bistrica in Tranje.

Občinska gasilska zveza Grad: Dolje, Vadarci, Vidonci.

Občinska gasilska zveza Martjanci: Bogojna, Čikeška vas, G. Moravci, Ivanovci, Krnci, Kukeč, Martjanci, Mlajtnici, Motvarjevci, Panovci, Prosenjakovci, Sebeborci in Suhi vrh.

Občinska gasilska zveza Videm trome-sečnih poročil za svoja društva sploh ni dostavila.

V celoti so poročila poslale Obč. zveze: Ljutomer, Cankova, Radgona in Salovci.

Iz pisarne OGZ

Obveščamo vse rezervne oficirje Kluba UROJ — Murska Sobota, da bo v nedeljo predpoldne

30. oktobra t. l. ob 10. uri

predavanje

»Uporaba artilerije v sodobni vojni« (nadaljevanje). Predavanje bo v domu JLA — M. Sobota in je za člane Kluba obvezno. Na predavanje vabimo tudi podoficirje artilerijske službe.

Klub UROJ - M. Sobota

MALI OGLASI

DVA KOMADA TRODELNIH OKEN, kompletno s steklom, 140x170 cm, prodam. Naslov v upravi lista.

POSESTVO PRI KAPELI (sadosnisk, vinograd in njiva) skupno 80 arov, prodam. Hiša in gospodarsko poslopje sta krita z opeko. Cena po dogovoru. Vprašati gostilna Dunaj — Kapela, p. Sl. Radenci.

LEP GOZD, velik 31 oralo, ob Ledavi pri Rakičanu, ugodno prodam. Poizvedbe v Rakičanu št. 32.

KOMPLETNA SPALNICA, kuhinja, jedilnica, oprema za kopalnico in različne gospodinjске potrebitine, vse v dobrem stanju na prodaj dne 30. oktobra v M. Soboti, Mladinska ulica, Majerjeva hiša.

STABILNI MOTOR, 5 KS, prodam. Recek Stefan, Rogasčevci 67.

10 KUB. METROV žaganega lesa za ostrešje in 4 traverze prodam. Franc Cafuta, Salfarsko 54, Ljutomer.

ZARADI SKUPNEGA ŽIVLJENJA želi spoznati soliden 65-letni upokojenec tovarišico s kompletnim stanovanjem. Leban Filip, Gosposvetska 4, Maribor.

PRODAM

HIŠO V DOBREM STANJU v Gornji Radgoni, Kerenčičeva ulica 15. Točne informacije dobite v upravi lista.

Tedenski koledar

Nedelja, 30. oktobra — Sonja
Ponedeljek, 31. oktobra — Bolfenk
Torek, 1. novembra — Dan mrtvih
Sreda, 2. novembra — Dušana
Četrtek, 3. novembra — Silva
Petek, 4. novembra — Drago
Sobota, 5. novembra — Zaharija

Lanine spremembe: V ponedeljek, 31. oktobra ob 07 uri in 04. minuti polna luna.

SEJMI

Gornji Petrovci v petek, 28. oktobra kramarski sejem. Grad v nedeljo, 30. oktobra živinski in kram. sejem. Lendava v petek, 28. oktobra živinski in kramarski sejem. V sredo, 2. novembra živinski sejem. Mačkoveci v petek, 7. novembra živinski sejem. Prosenjakovci v ponedeljek, 31. okt. živinski sejem. Pužavci v sredo, 2. novembra živinski sejem. Tišina v sredo, 2. novembra živinski sejem. Turnišče v sredo, 2. novembra živinski sejem. v četrtek 3. novembra živinski sejem. Radgona v sredo, 2. novembra živinski sejem. Kostanj v petek, 28. oktobra splošni sejem.

KINO

BELTINCI — 29. in 30. oktobra ameriški film »Lepotice noči«.

MURSKA SOBOTA — 27. in 28. oktobra italijanski film »Nehvaležno srce« — 29. in 30. oktobra danski film »Spet sva tukaj« — 1. in 2. novembra ameriški film »Pregnanci iz Poker Flyta« — 3. in 4. novembra ameriški film »Zig preteklosti«.

GRAD — 30. oktobra ameriški film »Bagdadski rožar«.

CEPINCI — 30. oktobra ameriški film »Ob veliki ločnici«.

VELIKA POLANA — 30. oktobra švicarski film »Štirje v jeepu«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 29. in 30. oktobra mehiški film »Rio Escondido«.

GOR. RADGONA — 29. in 30. oktobra ameriški film »Beneški lopovi« — 2. in 3. novembra avstr. film »Zapeljive zvezde«.

RADENCI — 29. in 30. oktobra angleški film »Veseli Normani« — 3. novembra francoski film »Umore«.

LENDAVA — 28. in 30. oktobra nemški film »Dvojčka« — 1. in 2. novembra ameriški film »Aretacija«.

Komisija za imenovanje vodilnih uslužbenecv gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru v Murski Soboti

razpisuje

MESTO UPRAVNIKA

poslovdje pri obrtnem podjetju: Splošno strojno-stavbeno in pohištveno mizarstvo »Jelka« v Murski Soboti.

Pogoji: mojstrski izpit in petletna praksa na vodilnem mestu ali desetletna komercialna praksa v lesni stroki.

Plača po tarifnem pravilniku. Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanje zaposlitve vložite na Občinski ljudski odbor v Murski Soboti do 10. novembra 1955.

ČE PRIDETE V PARIZ

boste s slovensko gostoljubnostjo postreženi pri

IRMI KUPLEN

MAISON RABIA

3, Rue de la Huchette, Paris V
v središču Pariza,
telefon ODE 67-54

GRADBENO OBRTNO PODJETJE »ZIDAR« v Murski Soboti

sprejme večje število

d e l a v c e v v zaposlitev.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

B I L A N C A

Trgovskega podjetja na malo „KOLONIALE“, Murska Sobota na dan 31. decembra 1954

AKTIVA Zap. št.	NAZIV POSTAVKE	Znesek (v 000 din)	Zap. št.	NAZIV POSTAVKE	PASIVA Znesek (v 000 din)
A. Osnovna in izločena sredstva					
1.	Osnovna sredstva	1,751.—	1.	Viri osnovnih sredstev	1,751.—
2.	Investicije v teku	297.—	2.	Dolgoročni kredit za dokončane investicije	1,151.—
3.	Izločena sredstva in druga invest. sredstva	1,151.—	3.	Razni skladi	255.—
B. Obratna sredstva					
4.	Denarna sredstva	365.—	4.	Dolgoročni kredit za finans. investicij	297.—
5.	Surovine in material	278.—	B. Viri obratnih sredstev		
6.	Proizvodnja	278.—	6.	Banks — kredit za obratna sredstva	13,000.—
7.	Gotovi izdelki in blago	15,365.—	7.	Angažirani del lastnih skladov	255.—
8.	Aktivne časovne razmejitve	—	8.	Pasivne časovne razmejitve	—
C. Sredstva v obračunu in ostala aktiva					
9.	Kupci in ostale terjatve	2,179.—	C. Viri sredstev v obračunu in ostala pasiva		
10.	Ostala aktiva	—	9.	Dobavitelji in ostale obveznosti	3,150.—
D. Finančni uspeh					
11.	Razdeljeni dobiček	271.—	D. Finančni uspeh		
12.	Izguba	—	11.	Dobiček	271.—
			12.	Kritje izgube	—
Skupaj		19,835.—	Skupaj		19,835.—
Vodja računovodstva: Seme Jože			Preds. upravn. odbora: Gjergjek Jože		
			Direktor podjetja: Hojer Janez		

TELOVADBA • ŠPORT • ŠAH

Sobota • Tekstilac (Varaždin) 4:5 (2:1)

Za srečanje med vodilnim moštvo varazdinsko-mariborske lige in Soboto je vladalo veliko zanimanje. Na stadionu NK Soboti se je zbralo lepo število gledalcev, ki so bili priče nadvse zanimivi in živahni igri. Soboti sicer ni premagala renomiranega nasprotnika, vendar bi po poteku igre bolj ustrezen neodločen rezultat, pa tudi zmaga ne bi bila nezasluzena.

Začetni udarec je imel Tekstilac in že je bila žoga pred vrati Soboti. Hip zatem je branilec gostov v zadnjem trenutku uspešno sneti Sirovini žogo z noge. Obramba gostov je imela mnogo dela z razigranimi igralci Soboti, pri tem pa se je posluževala tudi nedovoljenih posegov, tako da je sodnik v 15. minuti dosodil 11-metrovko. Strelec je bil Zelko, vendar se je žoga odbila od prečke. Tpada 22. minuta je prinesla Soboti prvi uspeh. Sirovina je z ostrim strelom zadel mrežo. Že 7 minut zatem je bila dosejena druga enajstmetrovka in Sirovina je z neubranljivim strelom povedel na 2:0. V 35. minuti so gostje iz gneče pred vrati Soboti znižali na 2:1. Imeli smo vtis, da si je igralec gostov pri tem pomagal z roko, vendar je sodnik gol priznal, kar pa ne bi smel.

V drugem delu je začel Tekstilac z enostavno in dokaj učinkovito igro resno ogrožati domače svetilke. Ker so tudi domači v tem času precej popustili, so gostje kmalu izenačili in celo prišli v vodstvo, in v 18. minuti je bil rezultat že 4:2 za goste. Ko je že kazalo, da so igralci Soboti na koncu svojih moči, so se zbrali in pričeli s pravo ofenzivo. Z duhovitimi akcijami, ki so se pričele tam nekje v kliški vrsti in potem preko Zelka, Maučeca in Sirovine, ki so se odlično razumeli, so precej zmedli obrambo gostov. In kmalu je Zelko znižal rezultat na 4:5. Nevarne scene pred vrati gostov so se še kar naprej ponavljale in kmalu nato je zopet Sečko ostro streljal na vrata in Zelko je v zadnjem hipu z glavo preusmeril žogo v nasprotni kot, tako da je bil rezultat 4:5.

ČLANI »PARTIZANA« V LENDAVI SE NE MOREJO UVELJAVITI

V Pomurju je malo telovadnih društev »Partizan«, ki bi imela za svoje delovanje in razvoj toliko pogojev, kakor jih ima »Partizan« v Lendavi, vendar je kazno, da lendavski telovadci ne znajo izkoristiti vseh lepih možnosti, zato so tudi med zadnjimi v Pomurju.

Ce obišče telovadce v Lendavi v njihovih delovnih prostorih, vidiš, da člani pridno vadijo vse leto. Tudi med počitnicami niso lenarili. Da je društvo navidezno zanemarjeno in nedelavno, je krivda društvene uprave, ki najbrž misli, da je enajstorka nogometašev dovolj za pravilno predstavo o delovanju »Partizana« v lendavskem klubu.

Klub slabostim uprave, ki bi naj pokazala več volje do dela, se obetajo lendavskemu »Partizanu« lepši časi. Na občini in povsod že razpravljajo o novem stadionu, ki bo imel v Lendavi raznovrstna igrišča in kopališče z zimskim bazenom. Vodo v bazenu bodo ogrevali z zemeljskim plinom.

Tone Znidarič

ko da je vratar lahko le še pobral žogo iz mreže. To je bila odlična akcija in lep gol, ki se le redko vidi. Ko je že kazalo, da bo ostalo pri neodločenem rezultatu, so gostje dobro minuto pred koncem dosegli 5. gol.

Igra je bila vseskozi ostra, vendar ni prekoračila dostojnosti, kar je tudi zasluha prav dobrega sodnika, ki si je znal ustvariti primerno avtoriteto.

V igri, ki je bila na izredni višini, so za Soboto nastopili: Cah, Dujakovič, Koudila, Norčič, Babič, Kološa, Matjašec, Sečko, Sirovina, Maučec in Zelko.

Sobota II : Rakičan 1:1 (1:1).
Mladinci: Sobota : Maribor 0:9 (0:5).
Pionirji: Sobota : Drava (Ptuj) 2:0 (1:0).

Nezaslužen poraz Nafta

NAFTA — KLADIVAR (CELJE) 2:4 (2:4)

Marsikdo bi dejal, da je moštvo Nafta izgubilo tekmo že v prvih osmih minutah, ko so gostje po krivdi domače obrambe kar trikrat zatresli mrežo Nafta. Nadaljnji potek igre pa je nudil domačinom vrsto priložnosti, da rezultat zmanjšajo, vendar so od številnih izkoristili le dve. Povedati je vredno, da so v prvem polčasu domačini kar trikrat zgrešili prazna vrata.

V drugem polčasu se je v glavnem igralo le na strani gostov in je bila Nafta popoln gospodar na igrišču. Pričakovati je bilo, da bo Kladivar kljub prednosti, ki jo je dosegel v prvem polčasu, moral pustiti v Lendavi dve dragoceni točki. In vendar je rezultat ostal neizpremenjen vse do konca. Gostje so v kazenskem prostoru uspešno odbijali napade oklevajočih napadalec Nafta, ki so hoteli sami z žogo v mrežo.

Vse kaže, da se bo drugi predstavnik Pomurja le moral zadovoljiti v jesenskem delu z zadnjim mestom, v kolikor v preostalih štirih tekmah ne bo pokazal boljše forme.

ODBOJKARJI IZ BELTINEC V BOGOJINI

V nedeljo, 25. okt., je TVD »Partizan« iz Beltince gostoval pri »Partizanu« Bogojina. Tokrat so se med seboj pomerili odbojkarji in nogometaši. Beltinci so v odbojki ustopili kar z dvema ekipama. Zmagala je ekipa Beltince I. pred istoimensko ekipo II. in Bogojino.

Popoldne je bilo srečanje v nogometu. Tekmo so odločili Beltinci v svojo korist. Domačini so hoteli z grobo igro v drugem polčasu doseči vsaj časten gol. Končni rezultat nog. tekme: TVD »Partizan« Bogojina : Beltinci 0:5 (0:0). Gole so dali Eejaevac Adi 2 in Paklavec mlajši iz enajstmetrovke.

Pomurski vestnik — Izdaja
Casopisno in založniško podjetje
»Pomurski tisk« v Murski Soboti —
Direktor in odgovorni urednik Jože
Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 5/II. — Telefon 1-38
Uprava in oglasni oddelek: Murska
Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 —
Naročnina: četrtletna 100, polletna
200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči
račun pri Narodni banki 641-T-609
v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne
v Murski Soboti

Pariško pismo: **PARIZ — velemesto mogočnih stavb, urveža in evropske kulture**

Dragi tovariš urednik!

Ker sem dal moško besedo, da bom pisal iz Pariza, moram izpolniti svojo obljubo. Sicer mi to vzame precej časa, da ne morem pogledati nočnega Pariza, ker sem prost edino zvečer. Podnevi sem zaposlen, da komaj stopim na kosilo, saj me je naš delovni kolektiv poslal sem po poslovnih opravkih. Zato je za privatno življenje zelo malo časa.

Stanujem v hotelu »Dona« na Boulevardu Latour Maubourg št. 70. To je močan center mesta, blizu Champ de Mars in Eiffelovega stolpa. Včeraj sem bil v tretjem »nadstropju« stolpa, ki je visok 300 m,

nekaj tudi o lepem življenju pri nas, o napredku, ki je nastal zlasti po vojni, in še o našem upanju, da bo vedno lepše.

To seveda že vsi doma veste, da je v Parizu spet vse v redu; podzemski in nadzemski promet je normalen, za človeka iz Lendave ali s prekmurskih prašnih cest — celo grozovit. Morje avtomobilov, ki v par vrstah drvi in nikjer kakih nesreč (vsaj redke so) — pri nas pa vedno kaki karamboli.

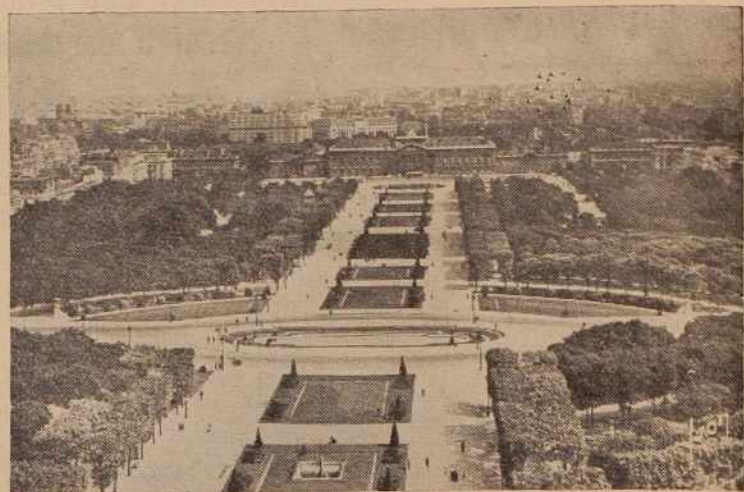
Naj še povem, da je poleg neštetih razstav — trgovinskih, umetniških in drugih — tudi vsakoletni komercialni sestanek skoraj vseh ev-

ropskih zastopnikov naftnih podjetij — pri svetovno znani tvrdki Schlumberger v Parizu. Ta tvrdka vsako leto prikazuje (in seveda prodaja) najnovejše aparate za električna, radioaktivna, nentionska in druga merjenja pri naftni industriji. Tako je tudi mene letos doletela dolžnost in obenem tudi sreča, da prisostvujem temu sestanku kot zastopnik lendavske Naftne Jugoslovanov nas je kar precej, so pa poleg številnih Italijanov in Belgijcev še drugi Evropejci.

No, upam, da bo za uvod kar dovolj. Bom pa še drugič kaj več napisal iz prelepega Pariza.

Vsem skupaj, posebej še Tebi, dragi urednik, lep pozdrav!

Ing. Koloman Ciglit

Pariz — pogled na Champ de Mars

Soboški taborniki »Veselega vetra« so zborovali Narava je nepopisno velika knjiga, ki je ni mogoče prebrati

Tovarišica starosta je v svojem poročilu nanizala vrsto vzgojnih nalog in vrednot taborniške organizacije. Taborniku je narava najboljša prijateljica. »Narava je velika knjiga. Tabornik lista po njej in spozna njeno vedro, nasmejano lice; potem mu pokaže svoj jezi, razsrjeni obraz in tabornik mora v boju z njo premagati nešteto ovir. Mnogo, mnogo je v tej knjigi! Vse je brez pretiravanja in laži. In ta knjiga je neizčrpna. Vse življenje se za-

Pred kratkim so imeli člani taborniškega rodu »Veseli veter« svoj redni občni zbor. Po minulem letu uspehov so tokrat temeljito ocenili svoje delovanje. V svoji sredini so pozdravili tudi načelnika Zveze tabornikov tov. Wölleja, predsednika občine tov. Velnarja, zastopnika »Belih rudarjev« iz Lendave in druge goste.

stonj trudimo, da bi jo spoznali do dna,« je dejala med drugim.

O delovanju roda je poročal načelnik tov. Norčič. Člani rodu so imeli deset sestankov s 450 udeleženci. Mnogi so se udeležili zleta ZTS v Ljubljani in v tekmovalni zasedli častna mesta. Delo v vodih, ki so osnovne enote v organizaciji, je bilo pestro in zelo uspešno, saj so imeli v njih okrog 270 sestankov in čez 100 izletov. V semestrskih počitnicah so priredili zimsko taborjenje v Ribniški koči na Pohorju. Smučarji so priredili krajše in daljše izlete v okolico. Avgusta so taborili v Martuljku,

se ni ujemal s prostim časom dijakov, zato jim slednji niso mogli dovolj pomagati. Sedaj bodo skušali to napako popraviti.

V razpravi, ki je bila precej živahna, je načelnik ZTS tov. Wölle pohvalil tabornike, posebno še požrtovalne udeležence taborjenja v Martuljku. Pohvalil jih je tudi zato, ker so pomagali Društvu prijateljev mladine pri organizaciji taborjenja za šolsko mladino.

Tov. Velnar jim je obljubil hišico v pionirskem parku ali pa vsaj sobo v gradu, ki ga bo izpraznila vojska. Primeren prostor je tabornikom zelo potreben. V njem bi lahko shranili svoje potrebščine, se zbirali pri delu in zabavi. Zato je pomol občinskega ljudskega odbora zares hvale vredna. Prepričana sem, da jo bodo taborniki znali tudi pravilno ceniti.

Sklenili so, da bodo sodelovali z drugimi organizacijami in enotami ZTS v Pomurju in se še bolj zblížili z delavsko in vajeniško mladino. Udeležili se bodo zleta Zveze izvidniških organizacij Jugoslavije (SIOJ), ki bo maja prihodnjega leta blizu Sarajeva. Priredili bodo zimsko in poletno taborjenje in razširili svojo organizacijo, pri tem pa ne bodo pozabili, da je kakovost važnejša od števila. Tudi v bodoče bodo skrbeli za medvedke in čebelice in poživili njihove družine, ki so bile dosedaj najbolj šibka točka. V kratkem bodo ustanovili Pomurski svet za vse taborniške enote v okraju.

Izvolili so si upravni odbor. Od izvoljenih tovarišev upravičeno pričakujejo, da jih bodo popeljali v novo leto leta in še večjih uspehov.

Na koncu so se prisrčno poslovili od staroste, ki je odšla na novo službeno mesto. Bila je pobudnik in ustanovitelj »Veselega vetra«. Vsi člani so bili kot ena velika družina, ki se je dokopala do pomembnih uspehov, s katerimi se lahko ponosa rod. Vsi so jo vzljubili, ona pa je ljubila njih in pa tabornišvo. Sopek poznih jesenskih nageljnjev je bil dokaz njihove ljubezni in hvaležnosti.

Kdor je tokrat videl zdrave obraze vedrih in mladih ljudi, ta je zapustil njihov zbor prepričan, da bodo sprejete obveznosti in naloge tudi izpolnili.

C. K.

Lendavski taborniki so imeli obračun svojega dela

V nedeljo je bil v prostorih gimnazijske risalnice občni zbor Družine Belih rudarjev. Zbrali so se skoraj vsi člani, da bi poslušali poročila o uspehih, neuspehih in pa o prihodnjih nalogah. Občnemu zboru je prisostvoval Rudi Wölle, načelnik Zveze tabornikov Slovenije. Obiskali so nas tudi taborniki Veselega vetra iz M. Sobote.

Letos je Družina BR dosegla pomembne uspehe. Bili so na zletu ZTS, na taboru v Motvarjevcih, na propagandnem taboru v Lendavi, trije člani pa so bili na mednarodnem taboru Rdečih sokolov v Avstriji. Kljub lepim uspehom pa so bile še nekatere pomankljivosti. Utrditi bo treba sistem vodov, najti povezavo med sosednjimi enotami, se vestneje pripraviti na naše izpite, izpopolniti naš inventar in še mnogo drugega.

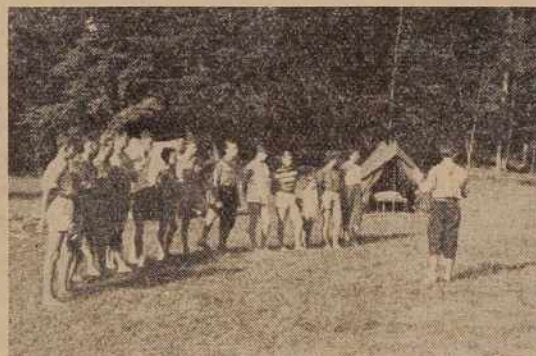
Ker je DBR še mlada družina, ne more biti brez pomoči ostalih družbenih organizacij in naše oblasti. Te pomoči smo bili letos tudi deležni. Zato se tudi zahvaljujemo za denarno podporo OLO M. Sobota in DPM Lendava ter Rodu Črnega Diamanta iz Trbovelj za šotore.

Novo izvoljeni upravni odbor z glavarjem Vilkom Frahmom st. in z načelnikom Vinkom Svetcem nam je ponovna garancija, da bo družina tudi v bodoče opravljala svoja načela tako, kakor jih je dosedaj.

Na koncu so bili za svoje požrtovalno delo pohvaljeni najboljši taborniki, načelnik ZTS Rudi Wölle pa izvoljen za prvega častnega člana naše družine. Ker smo vzgojno organizacija in ker imamo dela z družinjo mladino, je naše delo tem lepše ter vabimo vse ljubitelje narave, da se spoznajo s to organizacijo, ki ima v Prekmurju že tri enote. Zelo nam je žal, da sta izmed 100 povabljenecv prišla le predsednik

DPM in predsednik Olepševalnega društva. Čudi nas, da staršev ni bilo. Še bolj pa nas čudi, da niso prišli predstavniki družbenih organizacij ter naše oblasti, ki bi morali vedeti, kaj delajo mladi taborniki v njihovi občini.

Tako je bilo v našem taboru osako jutro

Nova taborniška enota v Prekmurju

Pred dnevi je bila ustanovljena nova taborniška družina v Dobrovniku v Prekmurju. Nekdanji član DBR tov. Vilko Peil-schmidt je uspel s svojim taborniškim znanjem in večino zainteresiranih tamkajšnjo mladino ter jih organizirati v družino. V bližini imajo Bukovniško jezero, zaradi tega so si nadeli ime »Družina Umetnega jezera«. S tem smo dobili v Prekmurju že tretjo taborniško enoto.

kjer je še prav posebno prevladovalo tovarstvo med taborečimi. Tovarišvo pa je osnovni pogoj za uspešno delovanje, zato ga bodo nenehno krepili tudi v prihodnosti. Od Martuljka so priredili mnoge izlete v okolico, ko pa so bili dovolj pripravljeni, so se odločili za najbolj obetajoto pot na Triglav. Prav gotovo ni nobeden izmed njih pozabil trenutkov, ko so stali na vrhu gorskega očaka in jim je veter brlil okrog ušes. Ustanovili so tudi dve družini najmlajših — medvedkov in čebelic. Iz njih bo zrasel nov rod tabornikov, ki bodo stopili na mesta starejših vrstnikov. In ko bodo stopili v življenje, bodo prav gotovo zdravi in dobri člani naše socialistične domovine. Deloval je tudi rod vajencev, ki pa so živeli bolj zase. Njihov prosti čas

sem se malo bolj razgledal po sobi, ki me je močno spominjala na kasarniške prostore, in prislubnil rezgetanju konj v neposredni sosesčini, so mi na mah splahneli iz glave vsi rožnati prividi.

Naslednjega dne sem ob štirih zjutraj začel z opravilom pri konjih, po zajtrku pa me je že pozdravilo prostranstvo nekaj sto oralov njiv.

Ni preteklo niti dva tedna, odkar sem prijel za delo in že me je presenetila prva sprememba na farmi. Gospodarja, ki je bil rezervni letalec, so vpoklicali v vojsko. Vojska se je vse bolj približevala. Zato se je kmalu za gospodarjem tudi gospodinja odpravila v svet. Hotela je v varnejše zavetje, v Belgijo. Kuhinjo je prepustila dekli, farmo pa nam ostalim delavcem. Pa ni bila dolgo z doma. Prodiranje nemških čet ji je zaprlo pot preko meje in tako se je vsa obupana morala vrniti prav v dneve, ko so se nad našo farmo in bližnjo pokrajino v trumah sprehajali nemški bombniki.

Koncem junija, takoj po kapitulaciji Francije, se je kar na lepem vrnil tudi gospodar. Francoski delavci so šušljali, da je dezertiral.

Med vsemi temi spremembami me je še najbolj prizadel Vogrinčičev odhod. Pogodil se je na drugo farmo, kjer so mu nudili večji zaslužek. Tako sem ostal na »Novem domu« edini Slovenec in sploh edini Jugoslovan. Še vsa sreča, da sem se spoprijateljil z Emilom, francoskim delavcem, ki je prišel na našo farmo iz zasedenega dela Francije. Nemce je sovražil, zato je tudi zapustil svojo domačijo nekje ob Meusi. Vselej, kadar je pogovor nanesel na Hitlerjev napad na Francijo, se je malce zamislil, potem pa preudarno stisnil skozi zobe:

— Hudič ga naj...

— Kaj praviš, Emil? — sem ga skušal nekoč vpriči gospodarja ujeti za pol izgovorjeno kletvico. Delal se je nevednega Tomaža in nič ni odgovoril. Nekaj trenutkov pozneje me je samo začudeno pogledal in se zgubil v stran.

Še nisem slišal, da bi pred gospodarjem preklinjal Hitlerja. Zato sem ga hotel izzvati, da bi potem slišal gospodarja. Delavci smo namreč po njegovih redkih besedah, še bolj pa po njegovih dejanjih sodili, da mu je nov položaj pri srcu. Prej je tudi on psoval Hitlerja, zdaj pa so mu nemški in francoski nakupovalci zasedbene uprave pokupili vse pridelke in — dobro plačali. To ga je tudi spreobrnilo.

Na »Novem domu« sem ostal do marca 1941. leta. Čim več sem se družil z Emilom, tembolj se me je loteval nek nemir. Emil je bral novine in mi marsikaj novega povedal o dogodkih v svetu. Pred Nemci in njihovimi ljudmi me je stalno svaril. Zategadelj sem se po izteku enoletnega kontrakta tudi zadovoljen odpravil od gospodarja, ki mi je postal povsem tuj. Odšel sem na delo v issuedske gozdove. Tu so me zateleke tudi tegobne vesti o razpadu Jugoslavije in madžarski zasedbi Prekmurja. Z domačimi sem izgubil sleherni pismeni stik. K telesni izčrpanosti, ki je ni mogel ublažiti še tako lep zaslužek, so se prikradle še nevidne klice domotožja. Pri krčenju gozdov nisem mogel več vzdržati. Ker je bilo tudi hrane na karte vedno manj, sem se poslovil od odmaknjene gozdne sveta in novembra istega leta potrkal na vrata »Novega doma«. Gospodar me je brez očitkov sprejel nazaj.

Vojna mi je prekrizala vse načrte o srečni vrnitvi. Ko me je kak Francoz pozdravil z besedami: »Kako je, Jugoslovan?«, me je sprva to zadelo kot zbadljivka. Jugoslavije, ki sem jo zapustil, ni bilo več, Madžarske pa tako ali tako nisem smatral za svojo. Brezdomce tudi nisem hotel biti. Zato sem mnogo razmišljal o vsem tem. In čimbolj sem naprezal misli, tembolj se je stopnjevala moja jeza na Hitlerja. Bil sem prepričan, da ni samo meni, temveč tudi mnogim drugim poštenim ljudem zmešal račune. Ko sem nekega decembrskega večera to svoje dognanje sporočil Emilu, me je objel prek ramen in se vzradoščen zagledal vame.

(Dalje prihodnjič)

Bil sem boker, tujec, legije

2

Življenjska zgodba prekmurskega sezoneca Ivana Bakana

2. Dve leti sprememb in preizkušenj

Deželno mesto Chateauroux, ki me je po velikosti in živahnem prometu pozneje spominjalo na Maribor, je bilo končna postaja mojega potovanja. Ko sva se z Vogrinčičem — novim znancom iz Kroga — poslednja odpravljala s perona, naju je ustavil rejen, dobro razpoložen Francoz srednjih let in nama pregledal potne listine. Z Vogrinčičem, ki je že drugič prihajal na sezonsko delo in je zategadelj tudi znal za silo francosko, sta izmenjala nekaj besed in se hitro sporazumela. Francoz je bil najin bodoči gospodar.

Zunaj, pred postajnim poslopjem nama je pokazal blaten, štirisedežen »Ford« in naju z vzgibom roke povabil naj prisedevala. Obstal sem kot vkopan in skoraj nisem hotel verjeti svojim očem. Ne, o takem sprejemu nisem sanjal.

Zavili smo skozi obljudene mestne ulice proti deset kilometrov oddaljeni gospodarjevi farmi, ki jo je menda on sam krstil za »Novi dom«. Čeprav smo spotoma srečavali gruča ljudi in čeprav mi je tu in tam blisnil pred očmi obokan ženski ali deški obraz, se za te prve, nič dobrega obetajoče prizore nisem zmenil. Na vojno sploh nisem pomišljal. Bil sem zavzet s samim seboj, s svojimi prividi, ki so mu čarali neznan svet sreče.

V »Novem domu« so nas že čakali. Z Vogrinčičem sva segla v roke gospodnji in nekaterim delavcem. Gospodar naju je potem skozi hlev odvedel v večjo sobo in nama v zverženi posteljni vrsti odkazal ležišči. Ko